Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

эмнай 1921 оной абриин 21-hээ гарана | № 152 (13641) | 1974 оной июлиин 2, вторник | Сэн 2 мүнгэн

Тодорхойлхы жэлэй габшагай алхамууд

РЕПОРТАЖ

БҮХЫ БЭЛШЭЭРИНЬ УҺАЛАГДАНА

ЭМЭНДЭ эндэ ябахадамнай, Худан голой эрье зубшаhан нарhан н араар Үлзытын адагхилээд, бүри Могсохон н хүрэтэр нэмжыгшэ талаар халбайн сагаан хабтайжа байгаа hэн. р гүбээ дээрэhээ харахабарhаа хойшо уhатаран урдаhан газарта, най захаархи талын ногүхэ ногоон бэлшээри хэдэн hүрэг хонид бөөнөөрөө байратай зор бэлшэнэд. Харин й хүрөөгүй хуурай доазарынь эли бодо хуб сагаан, халсагай, мадихэ ногоон үшөө ур й гэжэ абаhаар мэдэ-

айлнуудай оло мянган адууhа мал энээнhээ ондоо тээ хаана бэлшэхэб даа. Хойшонь гаргаха гэхэдэ, хуу тариланай газар. Урагшаа Худанай урда бэедэ бүхы шахуу газарынь сабшалан болгогдонхой.

— Энэл харагдааша хуу манай гол бэлшээримнай гээшэ. Тиихэдэ урдахи нарhан тужа соогуур олон соорхой, hужаагууд бии ааб даа. Тэндэ баhал олохон үхэр, хониднай бэлшэнэ. Тала дайда

Энэ жэлэймнай хабар жэ гүб даа. Бүри май аа хойшо мүртэй хура шье ороогүй, ходо хуур, хүйтөөр hалхилжа, ай хүрьhэ ехээр ха, ногооной гарасыешье д гэдэргэ татаа. Тиимэнэ бэлшээрез уhалаанай яашье аргагүй а. Юуб гэхэдэ, Тужын үбэрөөр хэдэн мянган , олон зуун hубай үхэр агдажа байна ха юм. совхозоймнай хүн зоной зуун адууhа мал баэндэ бэлшэнэ. Тиимэhээ н голой үргэн тала одоол урдаа хараха ээримнай болоно гээшэ, жэ мантай ябаhан Хусовхозой главна меатор, парткомой секре- Борис Раднаевич Санитыпов хөөрэнэ.

эрээшье, Худан голой бэедэ Могсохон нютагэхилээд, доошоо аяар эгын адаг хүрэтэр яhаужам тала бии. Хэр угхойшо Могсохон, Туай, Үлзытэ нютагуудай зон эгээл эндэ адууhа а бэлшээжэ зуhадаг ан. Мүнөөшье харахада, 2—3 километр болоод уhалангай байра, хорёо нууд обёорогдоно. Теэд- совхозой, мүн үмсын

яhала уужам юм. Гансал нимгэн элhэлиг хүрьhэтэй аад, ган гасуурта ногоониинь мүртэй ургадаггүй. Халтад гэбэл, хатахаяа hанадаг. Бүри урдань эндэхи зон бэлшээрез уhалха, адуулагдажа байhан малые ундалуулха дүтэ элбэг уhатай болгохын тула Худан голые набтаршаг газараарнь хаагаад, хажуу тээшэнь үргэн ехэ ханааб татаа. Тэрэнь юундэшьеб Хангайн ханааб гэжэ алдаршаа. Мүнөө саhанай хайлажа, Худан голой ехэ болоходо, энэ ханаабаар уhан халин гаража, тужын хойто бэеын бэлшээриие жэл бүри ундалуулдаг юм, — гэжэ нүхэр Санжимитыпов хөөрэнэ.

ТИИГЭЖЭ хөөрэлдэжэ ябаhаар Даамайн баруун тээ зуhалантай ахалагша хонишод Цырма Митыпова, Надежда Балдандоржиева гэгшэдэй отарын байрада хүрэжэ ерэбэбди. Талаар нуур таляан болотороо халиhан уhанай захын сэл хүхэ ногоон соо олон хонид умбан бэлшэнэ.

— Зай, Цырма, бэлшээритнай хэр уhалагдажа байнаб? — гэжэ парткомой секретарь хонишонhоо энеэбхилэн асууна.

— Мэдээгүйбдеэ, юрэдөө. Уhаниинь дан ехээр халишоод, заримандаа бэлшээриемнай уйтан болгоод, хашартайшье шэнги болоно. Тиигэбэшье уhанай гараhан газарта ногоониинь тад ондоо байна. Абаhаар хонид садашана, — гэжэ хонишон Цырма Митыпова дуугарна.

— Һанаагаа бү зоболты. Худан голой уhанай татахада, эндэхи таляан гансата бага болохо. Мүнөөшье үдэр бүри уhаниинь бага боложо байна. Тиихэдэл энэ урда талаараа хонидоо дуран соогоо бэлшээхэт, — гэжэ Борис Раднаевич хэлэнэ.

Тэндэhээ урагшаа Тужын үбэртэ зуhажа байhан малшадта ошобобди. Худанай эрье зубшаад ябахадамнай, уданшьегүй нэгэ эгсэхэн тохойгоорнь голые хажуу тээшэнь hэтэлээд, хада гүбээ шэнгеэр шорой обоолжо даамба хаалта, ханааб хэжэрхиhэн байба. (Нэгэдэхи зураг).

— Энээние тойрожо, доогуурнь гараагүйдэмнай аргагүй, hүүлдэнь эндэ хүндэлэн багахан хүүргэ барюулха болоолди даа, — гэжэ тэрэ дуугарна.

ХҮНЭЙ ГАР оньhон техникэ хоёр хүсэтэйл байна даа. Совхозой сабшалан, бэлшээрн hайжаруулха оньhожоруулагдаhан отрядай механизаторнууд үсөөхэн үдэр соо бульдозертой хэдэн трактораар шорой обоолон түлхюулжэ, Худанай нэгэ hабыс хаагаад, ута даамба бодхоожо, 2—3 километр газарта хэмэл ехэ ханааб татажархёо. Мүнөө тэрээгээрнь уhан урдажа, нарhан тужын олон тоото hужааг, соорхойнуудай хэдэн зуун гектар бэлшээриин ангашаhан хурьhэндэ ами үгэжэ байна. Ябаhан лэ газартамнай хотогор соогуур уhан. Шиг нойто элбэгтэй болоhон газарта ногоониинышье тад ондоо, бэшэ тээхиhээ үлүүгээр хүхэрнэ. Үхэр, хонидшье тэрээхэн уhа тойроод лэ бэлшэхэ юм.

— Хэр угhаа хойшо уhа үзөөгүй байhан хуурай тала газарнай мүнөө уhалагдахадаа, ами орохондол гансата ондоо болобо. Энээнhээ урагша hайн ногоотой газарыень бэдэржэ, хонидоо хаа хаагуур туугша hэмди. Тужын бэлшээридэ уhанай бии болоходо, хони, малаа ундалуулхадамнайшье амар болоо. Харангата тэдэ хонидые, үглөөнhөө хойшо үдэ болотор бэлшэжэ садашоод хэбтэхыень. — гэжэ совхозой үнинэй хонишон Дамба-Жамса Очиров хөөрэнэ. (Хоёрдохи зураг).

— Энэ гараhан уhантнай хаана хүрэтэр урдаха юм? — гэжэ асуубаб.

— Тужынгаа бэлшээри соогуур таран урдаад, голой хойто бэеын бэлшээриие хуу ундалуулха зэргэтэй юм. Үлүү гараhан уhаниинь доро ошожо, Худандаа ороно ааб даа, — гэжэ нүхэр Санжимитыпов хэлэнэ.

— Тиихэдээ бидэш бэлшээри уhалха хоёр хэмэл ханаабтай болобо гээшэбди.

Түрүүшынхимнай Хангайн ханааб гэжэ суутай байгаа. Энэ тужа соохимнай хэнэй нэрэтэй ханааб байха юм. Борис Раднаевичай гү? — гээд, жолоошон Юрий Пунсыков энеэбхилнэ...

ХУДАНАЙ совхозойхид гансашье минил ханаабаар уhа гаргажа, бэлшээрез уhална бэшэ, мүн зарим газарта бүлүүр станцинуудые тодхоод, Худанhаа уhа гаргажа ундалуулна. Жэшээнь, үнинэй механизатор Намжил-Доржо Жамьянов Хара-Шугы гэжэ газарта бүлүүр станци тодхоод, үдэр hүнигүй хүдэлгэжэ, Худанай хойто эрье зубшаhан бэлшээри уhална. Түрүүн голhоо уhа бүлэн гаргажа, нэгэ газарта сөөрэм болотор тогтоогоод, тэндээ дахин станцяа тодхожо, үшөө саашань уhаяа тала руу тараана. Тиигэжэ малшад Ганжур Бадмаев, Гомбо-Цырен Митыпов, Цыренжап Базаров гэгшэдэй адуулдаг хэдэн зуун үхэрэй эдеэлхэ бэлшээри уhалагдана. Тэрэнhээ гадна, голой урда бэедэ Улааха Аралай. Сагаа Нуурай фермэнүүдэй үнеэдэй бэлшээри дээрэ баhал оньhон станцяар уhан гаргагдана.

Совхозойхид бүхы сабшалангаа хоёр дахин, заримыень гурба уhалжа дүүргээд, бүлүүр станцинуудаа минии байлгангүй хүдэлгэжэ, бэлшээри дээрээ уhа гаргана. Тэрэгүйдэнь аргагүй. Хүйтөөр, хуурайгаар hалхилаад, хура бороо өөдэтэй ороогүй газарай хүрьhэ ехээр хатаагаа бшуу. Тиигэжэ тус ажахы зунай түрүүшын үдэрhөө үхэр малаа hайнаар бэлшээн таргалуулжа, эрхим шанартай мяха, сагаан эдеэ гүрэндэ элбэгээр худалдаха зорилготой. Гансахан июль, август hарануудта хэдэ мянган хонид hайса таргалуулагдажа, мяханай комбинадта тушаагдаха байна.

М. НАМЖИЛОВ,
манай тусхай корр.

Хэжэнгын аймаг.

Авторай фото.

Галуунай байра ашаглагдахань

Мухар-Шэбэрэй аймагта барилга ехээр хэгдэнэ. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой галуу үсхэбэрилхэ томо комплекс баригдажа байна. Эндэ баригдажа байhан галуунай байра республика доторхи томо барилгануудай нэгэн болоно. Мүнөө котельнэ, инкубатори болон байра дулаасуулха трасса баригдажа дүүрээд, ашаглалгада үгтэбэ.

Социалис Ажалай Герой Е. М. Ивановой хүтэлбэрилдэг «Искра» колхоздо захиргаанай гэр, хүүгэдэй сад-ясли баригдажа дүүрэхэнь дүтэлөөд байнхай. «Родина» колхоздо машинно-тракторна мастерской мүн лэ баригдажа эхилбэ.

«Б у р я т межколхозстройн» Мухар-Шэбэрэй нүүдэл колонно эдэ барилгануудые хэнэ. Тус колонные Э. И. Сонголов хүтэлбэрилнэ.

В. ШИРДАРМАЕВ.

АВИАТОРНУУД МҮРЫСЭНЭ

Улаан-Үдын авиапредприятиин коллектив юhэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы жэлдэ дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялга абаhан юм. Уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын хойноhоо эрмэлзэhэн подразделени, экипажнуудай дунда социалис мүрысөөн үдэрhөө үдэртэ үргэлжэ эхилhэн байгаа.

Июниин 27-ной үдэр вертолётчигуудай коллектив хоёрдохи кварталайнгаа түсэб болзорhоонь урид дүүргэhэн тухайгаа мэдээсэбэ. Коммунистнууд А. А. Мартышин, И. Т. Давиденко, В. А. Коваленко, Ю. И. Ребров, Л. Н. Мухин гэгшэдэй ударидадаг вертолёдуудай экипажнууд кварталайнгаа түсэбые хэдэн хоногоор урид дүүргэhэн юм.

Мүн самолёт жолоодогшодой подразделени сооhоо коммунист Н. П. Певневэй ударидадаг коллектив хахад жэлэйнгээ түсэбтэ даабари июниин 20-до дүүргэhэн байна. Эбтэй эетэй авиапредприятиин коллектив июнь hарын 25 үдэрэй туршада габшагайгаар ажаллажа, hарынгаа түсэбые 102,3 процент дүүргэhэн байна.

И. ХРАПУНОВ.

СОВЕТ-АМЕРИКАН ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД ҮРГЭЛЖЭЛҮҮЛЭГДЭЭ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорнын, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкын Америкын Холбоото Штадуудай Президент Ричард Никсонтэй, США-гай гүрэнэй секретарь Г. Киссинджертэй хэhэн хөөрэлдөөнүүд июниин 29-дэ Кремль соо үргэлжэлүүлэгдээ.

Ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые туршалгые хизаарлаха тухай асуудалые зүбшэн хэлсэжэ үргэлжэлhэн байна.

Европодохи аюулгүй байдал ба харилсаа холбоон тухай асуудалаар үнгэргэгдэжэ байhан зүблөөнэй хүдэлмэри тухай hанамжануудаа мүн лэ хэлсэбэ. Ушарынь юуб гэбэл, Советскэ Союз, Америкын Холбоото Штадууд энэ зүблөөндэ хабаададаг юм.

Совет талаhаа — СССР-hээ США-да байдаг элшэн сайд А. Ф. Добрынин, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туhалагша А. М. Александров, СССР-эй МИД-эй коллегиин гэшүүн Г. М. Корниенко;

американ талаhаа — США-hаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд У. Д. Стессел, США-гай Президентын туhалагша А. Хейг, национальна аюулгүйе сахиха асуудалнуудаар Президентын туhалагшын орлогшо Б. Скаукрофт, Президентын туhалагша ба пресс-секретарь Р. Зиглер, США-гай гүрэнэй департаментын советник Х. Сонненфельдт, Европодохи хэрэгүүдые эрхилдэг гүрэнэй секретариин орлогшо А. Хартман гэгшэд хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадаhан байна.

(ТАСС).

СОВЕТ-АМЕРИКАН ХЭЛСЭЭНДЭ ГАР ТАБИБА

Экономическа, промышленна ба техническэ харилсаанда туhаламжа үзүүлхэ тухай Совет Социалис Республиканудай Союзай ба Америкын Холбоото Штадуудай хоорондохи удаан болзорой хэлсээндэ июниин 29-дэ Кремль соо гар табигдаа.

Советскэ Союзай түлөө — КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, Америкын Холбоото Штадуудай түлөө — США-гай Президент Р. Никсон хэлсээндэ гар табиба.

Хэлсээнэй текст тунхаглагдаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, нүхэд А. А. Громыко, А. П. Кириленко, Ф. Д. Кулаков, А. Я. Пельше, А. Н. Шелепин, Б. Н. Пономарев, Д. Ф. Устинов, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо М. А. Яснов, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор И. В. Архипов, Н. К. Байбаков, В. А. Кириллин, И. Т. Новиков, Л. В. Смирнов, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. П. Георгадзе, СССР-hээ США-да байдаг элшэн сайд А. Ф. Добрынин, СССР-эй министрнүүд, СССР-эй Гүрэнэй комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр болон бусад тусхай тушаалтад хэлсээндэ гар табилгын үедэ байлсаа.

Американ талаhаа — США-гай Президенттэй хамта ябаhан американ гүрэнэй ажал ябуулагшад эндэ байлсаба.

(ТАСС).

Л. И. БРЕЖНЕВ, Р. НИКСОН КРЫМ ОШОХОЁО МОРДОБО

Хөөрэлдөөнүүдээ үргэлжэлүүлхын тула КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, США-гай Президент Р. Никсон июниин 29-дэ Крым ошохоёо ниидэн мордобо. СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, США-гай гүрэнэй секретарь Г. Киссинджер эдэнэртэй хамта ошоо.

Совет талаhаа — СССР-hээ США-да байдаг элшэн сайд А. Ф. Добрынин, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туhалагша А. М. Александров, ТАСС-ай генеральна директор Л. М. Замятин, граждан авиациин министр Б. П. Бугаев, СССР-эй МИД-эй коллегиин гэшүүн Г. М. Корниенко;

американ талаhаа — США-hаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд У. Д. Стессел, США-гай Президентын туhалагша А. Хейг, Президентын туhалагша ба пресс-секретарь Р. Зиглер, национальна аюулгүйе сахиха асуудалнуудаар президентын туhалагшын орлогшо Б. Скаукрофт эдэнэртэй хамта ябалсана.

Патриция Никсон США-гай Президенттэй хамта Хара далайн эрье худар ошолдоо.

КПСС-эй ЦК-гай секретарь Д. Ф. Устинов, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо М. А. Яснов, СССРэй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор И. В. Архипов, В. А. Кириллин, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. П. Георгадзе, КПСС-эй ЦК-гай таhагые даагша К. У. Черненко, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй нэгэдэхи орлогшо В. В. Кузнецов, СССР-эй КГБ-гэй түрүүлэгшын орлогшо Г. К. Цинев, Моссоведэй Гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ В. Ф. Промыслов болон бусад тусхай тушаалтад США-гай, СССР-эй гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэhэн Внуковска аэродром дээрэ Л. И. Брежневые, Р. Никсониие үдэшэбэ.

(ТАСС).

Л. И. БРЕЖНЕВ, Р. НИКСОН КРЫМДЭ ЕРЭБЭ

СИМФЕРОПОЛЬ. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, США-гай Президент Р. Никсон июниин 29-дэ Москваhаа Крымдэ ерэбэ. СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, США-гай гүрэнэй секретарь Г. Киссинджер, мүн Л. И. Брежневтэй, Р. Никсонтэй хамта ябаhан бусад тусхай тушаалтад тэдээнтэй суг ерээ.

Патриция Никсон США-гай Президенттэй сугтаа эндэ ерэhэн байна.

Украинын Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь В. В. Щербицкий, УССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ И. С. Грушецкий, Украинын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. П. Ляшко, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туhалагша Г. Э. Цуканов, Крымэй областиин ажалшадай депутадуудай Соведэй Гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ Т. Н. Чемодуров болон бусад тусхай тушаалтад США-гай, СССР-эй, УССР-эй гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэhэн Симферополиин аэропорт дээрэ Л. И. Брежневые, Р. Никсониие угтаа.

СССР-hээ США-да байдаг элшэн сайд А. Ф. Добрынин, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туhалагша А. М. Александров, ТАСС-ай генеральна директор Л. М. Замятин, граждан авиациин министр Б. П. Бугаев, СССР-эй МИД-эй коллегиин гэшүүн Г. М. Корниенко Л. И. Брежневтэй, Р. Никсонтэй хамта эндэ ерэhэн байна.

Мотоциклистнүүдээр үдэшэгдэhэн эдэнэй hуужа ябааша машинанууд Ореанда тээшэ шэглэн ошобо. Симферополиин, далайн эрье шадарай хото городуудай хүн зон, мүн урда эрьедэхи элүүржүүлгын газарнуудта амаржа байгшад Л. И. Брежневые, Р. Никсониие халуунаар амаршалаа.

США-гай ПРЕЗИДЕНТЫН ҺАМГАН КРЫМТЭЙ ТАНИЛСАНА

ОРЕАНДА. **(Крымэй урда эрье).** (ТАСС). США-гай Президентын hамган Патриция Никсон Крымэй урда эрьеын үзэсхэлэн hайхан газарнуудтай июниин 30-да танилсаба. Хара далайн эрьеэр ябажа харахадаа, хүхэ ногоон таримал модо hөөгүүд, сэсэгүүд соо умбажа байhан санаторинуудай, пансионадуудай, амаралтын байшангуудай паркнуудые ехэл hайхашааhан байха юм.

Патриция Никсон Алупкадахи уран зурагай искусствын музейдэ орожо, зурагуудые, скульптурануудые, ордонгой залнуудые хараба.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЫЕ ЗАРЛАХА ТУХАЙ

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум **ингэжэ тогтообо:**

Россин Совет Федеративна Социалис Республикын наймадахи зарлалай Верховно Соведэй долоодохи сессиие 1974 оной августын 1-дэ Москва хотодо зарлаха.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ЯСНОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1974 оной июниин 28.

ЕРЭЭДҮЙН ХАЛААН ХҮСЭЕЭ ТУРШАБА

үдөөгэй hургуулинууд шадта зүб мэргэжэл эн олгуулха талаар горион хүдэлмэри ябуулдаг нхой. Сэлэнгын аймагай он hургуулинууд hаалиай мэргэжэл шудалха хэ гол анхаралаа табина. ублыкын олон hургуудай hурагшад механиай мэргэжэл шудалдаг, дахи класс дүүргэhэнэй а түрэл нютагтаа үлэжэ, ад «хүлэг» жолоододог. аяхан хүдөө ажахын, эрэлэй министерствэнүүд лгын ОПХ-да газар хаалгаар hурагшадай конс үнгэргэбэ. Мүрысөөндэ агша классай 15 хүбүүн, басаган эдэбхитэйгээр хаадаа.

Хүдөө ажахын министерстн ахамад агроном П. М. рыкин конкурсдо хабаалан эдир механизаторнууе халуунаар амаршалаад, лдоондо шадабари мэргэлээ харуулхыень уряа. Удаань мүрысөөнэй авна судья К. М. Митюков нкурсын дүримтэй танилулаа.

Тус ажахы эдир газар халагшадай мэдэлдэ ДТ-75» түхэлэй 7, «МТЗ-» түхэлэй 7 трактор . Конкурсые hонирхолгоор үнгэргэхэ хэрэгтэ алгын ОПХ-гай ахамад женер-механик Д. Г. Гыылов hаналаа табяа гэжэ ндэ онсо тэмдэглэлтэй.

«ДТ-75» тракторые жоодогшо 40, «МТЗ-50» 30 ото газар хахалха даабариай.

Участогай судьянуудаар туршалгын станциин, республикын агрохимлабораториин научна хүдэлмэрилэгшэд томилогдоо. Эдир hоригшод загуун тэгшээр татаха, газараа hайнаар хахалха хүдэлмэринүүдые бүхы заабариинь ёhоор бүтээгээд байбал, 100 балл абаха дүримтэй.

Яруунын аймагай Комсомольско дунда hургуулиин 10 классай hурагша Виктор Мункуев, Улаан-Үдын аймагай Ехэ-Куналейн дунда hургуулиин 10 классай hурагша М. Назарова гэгшэд онсо шалгаржа, эгээн ехэ баллда хүртөө. Эдэнэр түрүүшын hуурида гаража, дээрэ хэлэгдэhэн министерствэнүүдэй Хүндэлэлэй грамота үнэтэ бэлэгтэйгээр абаа. Россин Федерациин түрүү hуури эзэлхын түлөө Пятигорск хотодо болохо мүрысөөндэ хабаадаха эрхэ В. Мункуев, М. Назарова гэгшэдтэ олгогдоо. Хоёрдохи hуурида Ивалгын дунда hургуулиин 9 классай hурагша Бадмацырен Гомбодоржиев, басагад сооhоо Баргажанай аймагай Уланай дунда hургуулиин 10 классай hурагша Галина Зверькова гэгшэд гараа. Эдэ hурагшадта мүн лэ Хүндэлэлэй грамота, үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаа. Мухар-Шэбэрэй Николай Платонов, Кабанскhаа Анастасия Ягунова гэгшэд гурбадахи hуурида гараба.

Б. ГОМБОЕВ,
манай штатнабэшэ корр.

Л. И. Брежнев Р. Никсонтэй хөөрэлдэбэ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, США-гай Президент Р. Никсонэй хоорондо июниин 30-да Ореандада удаан саг соо хөөрэлдөөн болобо.

Совет-американ харилсаае саашадань хүгжөөхэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэжэ үргэлжэлүүлhэн байна.

(ТАСС).

Совет-американ хөөрэлдөөнүүд үргэлжэлүүлэгдэбэ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко США-гай Президент Р. Никсонтэй, США-гай гүрэнэй секретарь Г. Киссинджертэй июниин 30-най үдэhөө хойшо Ореандада хөөрэлдөөгөө үргэлжэлүүлhэн байна.

Стратегическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлаха тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдээ.

Совет талаhаа — СССР-hээ США-да байдаг элшэн сайд А. Ф. Добрынин, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туhалагша А. М. Александров, СССР-эй МИД-эй коллегиин гэшүүн Г. М. Корниенко;

американ талаhаа — США-гай Президентын туhалагша А. Хейг, национальна аюулгүйе сахиха асуудалнуудаар Президентын туhалагшын орлогшо Б. Скаукрофт, гүрэнэй департаментын советник Х. Сонненфельдт хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадаhан байна.

Энэ үдэр КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев США-гай Президент Р. Никсонэй хүндэлэлдэ обед эмхидхээ.

(ТАСС).

СОВЕТ БА ГАДААДЫН ЖУРНАЛИСТНУУДАЙ ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ

ОРЕАНДА **(Крымэй урда эрье).** (ТАСС). Пресс-конференци июниин 30-най үдэшэ орой пресс-центртэ болобо. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, США-гай Президент Ричард Никсонэй энэ үдэр болоhон хөөрэлдөөнэй үедэ ямар асуудалнуудые зүбшэн хэлсэhэн тухайнь Советскэ Союзай түлөөлэгшэ Л. М. Замятин, Америкын Холбоото Штадуудай түлөөлэгшэ Р. Зиглер журналистнуудта хөөрөө.

Совет ба гадаадын журналистнуудай олон асуудалнуудта Советскэ Союзай, Америкын Холбоото Штадуудай түлөөлэгшэд харюусаhан байна.

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВ МОСКВА ОШОХОЁО МОРДОБО

СИМФЕРОПОЛЬ. (ТАСС). США-гай Президент Р. Никсонтэй Ореандада хөөрэлдөөнүүдые хэhэн КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев Москва ошохоёо июлиин 1-дэ эндэhээ мордобо.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, мүн граждан авиациин министр Б. П. Бугаев, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туhалагша А. М. Александров, ТАСС-ай генеральна директор Л. М. Замятин тэрээнтэй хамта Москва ошохоёо мордоо.

США-гай гүрэнэй секретарь Г. Киссинджер энэл самоледоор Москва ниидэн ошобо.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Украинын Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь В. В. Щербицкий, УССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ И. С. Грушецкий, республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. П. Ляшко, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туhалагша Г. Э. Цуканов, Украинын Компартиин Крымскэ обкомой нэгэдэхи секретарь Н. К. Кириченко, Крымскэ областиин ажалшадай депутадуудай Соведэй Түрүүлэгшэ Т. Н. Чемодуров болон бусад тусхай тушаалтад Симферополиин аэропорт дээрэ нүхэр Л. И. Брежневые үдэшөө.

США-гай ПРЕЗИДЕНТ МИНСК ОШОБО

СИМФЕРОПОЛЬ. (ТАСС). США-гай Президент Ричард Никсон Минск ошохоёо июлиин 1-дэ Крымhээ мордобо.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, Украинын Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь В. В. Щербицкий, УССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ И. С. Грушецкий, республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. П. Ляшко, граждан авиациин министр Б. П. Бугаев, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин орлогшонор Г. Э. Цуканов, А. М. Александров, Украинын Компартиин Крымскэ обкомой нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Н. К. Кириченко, Крымскэ областиин ажалшадай депутадуудай Соведэй түрүүлэгшэ Т. Н. Чемодуров болон бусад тусхай тушаалтад США-гай, СССР-эй, УССР-эй гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэhэн Симферополиин аэропорт дээрэ Р. Никсониие үдэшөө.

БССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Ф. А. Сурганов, СССР-hээ США-да байдаг элшэн сайд А. Ф. Добрынин, СССР-эй МИД-эй протокольно таhагые даагша Д. С. Никифоров США-гай Президентые үдэшэн ябалсана.

Мүрысөөнэй хүмүүжүүлхы үүргэ

ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ ЖЭШЭЭ БҮГЭДЫН АНХАРАЛДА

Механическа цех соо шуугаатайхан байба. Станогуудай дэргэдэ зогсоһон хүдэлмэришэдые харахада, аажам намдууханаар ажалланад. Токарьнуудай ажал тон нарин, орёо юм. Элдэб янзын детальнуудые мүлихэ, тоһылдохо, чертёжһоо нэгэшье хазагайруулангүй, ялас гэмэ шэнэ деталь гаргахын тула нилээд ехэ шадабари хэрэгтэй. Зүгөөр энээн тушаа токарьнууд өөһэдөө юун гэжэ хэлэдэг юм ааб?

— Шадал соогоо ажаллаад байнабди, — гэжэ заводой эрхим токарь Анатолий Яковлев хэлэбэ. Тэрэ юһэдэхи табан жэлэйнгээ даабари байгша оной июниин 20-до дүүргэнхэй. Анатолий ямар нэгэ шэнэ онсо арга хэрэглээ юм гү, али шэнэ бүтээсэ ехэтэй станок дээрэ ажалладаг гү?

Үгы ааб даа. Цехэй начальник Александр Исаевич Чубаревта иимэ асуудалаар хандахада:

— Нарин нягта, журам һайнтай хүбүүн, — гэжэ харюусаа һэн.

Юрэнхыдөө, токарь Анатолий шуран бэрхэ, һүбэлгэн хүбүүн юм. Нэгэ деталь бүтээхэ болоо һаа, үни удаан шэбшэжэ, тэрэнээ гар соогоо «халатарнь» барижа, тамхилжа, элдэб шалтагаанаар цех соо урагша хойшоо гэшхэлжэ ябадаггүй, ажалайнгаа сагые тон зүбөөр хэрэглэжэ шададаг хүн. Тэрэшэлэн Анатолий шадамар бэрхэ, дээдэ гарай — 5-дахи разрядай токарь болонхой. Тус заводто хори гаран жэл соо ажалладаг токарь Александр Леонидович Меньшиков энэ залуу хүбүүе өөрынгөө мэргэжэлдэ һургаһан юм. Анатолий аха нүхэр Меньшиковые багшамни гэжэ нэрлэнэ.

— Багшынгаа ажал тухай юун гэжэ һананабта? — гэхэдэ, Анатолий иигэжэ харюусадаг:

— Алтан гартай хүн. Багшаһаам бэрхэ хүн бухы завод соо байхагүй.

Токарь Александр Леонидович өөрынгөө һурагшадтай мүрысэхэдөө, ахигдааб гэжэ мэдэрээд, һурагшынгаа ажалаар омогорхожо байһанаа хэлээ һэн. Өөрөө токарь Меньшиков ойрын үдэрнүүдтэ табан жэлэйнгээ түсэб дүүргэхэ болонхой. Тэрэ һурагшаяа иигэжэ магтана:

— Ажал хүдэлмэридэ дуратай, журамтай, эсэхэ сусахаяа мэдэдэггүй хүбүүн юм. Партиин гэшүүн болохоор Анатолие зууршалалсааб.

Октябриин революциин орденто Александр Меньшиков өөрынгөө һурагшатай мүрысэдэг.

— Сэхыень хэлэхэдэ, табан жэлэйнгээ түсэб би түрүүн дүүргэхэб гэжэ зосоогоо этигэдэг һэм. Май һарын дүнгүүдые харахадаа, түрүүлжэ бирахагүй болоһоноо ойлгооб,— гэжэ Александр Леонидович хөөрэлдэжэ һуухадаа нэмээ бэлэй.

«Теплоприбор» заводой механическа цехэй хүдэлмэришэд хоорондоо мүрысэнэ. Тэрэ мүрысөөнэй дүнгүүд үдэр бүриин дүнгүүдэй самбар дээрэ бэшэгдэдэг.

Улаан-Үдын «Теплоприбор» заводой коллектив Томскын манометрнүүдые бүтээдэг заводтой мүрысэнэ. Тэрэшэлэн хоёр заводой токарь ба слесарьнуудай заочно мүрысөөн эмхидхэгдэнхэй. Жэшээлхэдэ, тус цехэй токарь Михаил Пластинин Томскын заводой токарь Алексей Сергеевтэй мүрысэнэ. Энэ мүрысөөнэй эхилһэн тухай хэлсээн цехэй ханада үлгөөтэй, тэрэ хоёрой абаһан социалис уялганууд ба мүрысөөнэй гуримууд соо иимэ юумэн тодорхойлогдоһон байна: токарь Михаил Пластинин табан жэлэйнгээ түсэб байгша оной декабриин 31 болотор дүүргэхэ, бухы үйлэдбэрилһэн продукцияа голодоһогүйгөөр, бусаалтагүйгөөр тушааха, өөрынгөө мэргэжэлдэ залуу токарь Бирюковые һургаха, заводоо болбосон түхэлтэй болгохын тула 20 час ажаллаха, «мэргэжэлэйнгээ талаар эрхимлэгшэ» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэхэ гэһэн уялгануудые абаа. Томско заводой токарь Алексей Сергеев мүн лэ иимэрхүү уялгатай. Эдэ хоёрой мүрысөөнэй дүнгүүд цех соо һара бүри соносхогдожо, харуулагдажа байдаг. Продукци үйлэдбэрилгынгөө талаар Томскын заводой токарь мүнөө дээрээ түрүүлжэ ябана.

Механическа цехэй хүдэлмэришэдэй мүрысөөнэй дүнгүүд һара бүри согсологдоно. Һара бүридэ социалис мүрысөөндэ илагшад «Цехэй эрхим хүнүүд» гэһэн самбарта бэшэгдэнэ. Май һарын дүнгөөр токарьнууд И. В. Самсонович, В. И. Малыгин, А. Л. Меньшиков, М. Т. Ткач, И. Б. Туманов, А. И. Яковлев гэгшэдэй нэрэ тэрэ самбарта бэшээтэй байна.

Бухы цехэй нэгэ ханын утаруунь аржыса бэшэгдэһэн иимэ лозунг хүдэлмэришэдые социалис мүрысөөндэ илалта туйлахыень уряална: «КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан Хандалгада харюу болгон, 1974 оной түсэбые болзорһоо урид дүүргэе!».

Шанарай түлөө шанга тэмсэлдэ харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд ехэ үүргэ дүүргэнэ. Нилээд ойлгосотой схемэ дээрэ һара бүриин дүнгүүд (процентээр) харуулагдана. Жэшээлхэдэ, механическа цех январь һарада — 97,5 процент, апрель — 97,2 процент, май — 97,6 процент продукциинь бусаалтагүйгөөр тушаагдаһан байна гэжэ энэ схемэ харахадаа ойлгобобди. Тиихэдэ хэды шэнээн голодоһон ямар бригадын хүдэлмэришэдэй гэмээр гаргагдааб гэжэ заагдана.

Механическа цехэй коллективэй абаһан социалис уялганууд, социалис мүрысөөнэй гуримууд, коммунис ажалай ударнигуудай список, һайнаар ба муугаар ажалладаг хүнүүдэй нэрэ, обогые бэшэхэ хоёр ондоо үнгэтэ самбар — эдэ бүгэдэ харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд социалис мүрысөөнэй ябасые харуулха, мүрысөөнэй дүнгүүдые олондо соносхохо хэрэгтэнь цехэй партийна организациин ажал хүдэлмэридэ ехэ туһа нэмэри боложо үгэнэ.

Цехэй партийна эхин организациин секретарь Прасковья Ивановна Атрикова иигэжэ хөөрэнэ: «Манай цех соо нэгэ доро зуу гаран хүдэлмэришэн ажаллана. Ажалай журам эбдэхэ, ажалдаа хожомдохо ябадал хирэ болоод лэ дайралдадаг. Ойлгуулламжымнай хүдэлмэри иимэ ябадалые үндэһөөрнь усадхаха хэрэгтэ зорюулагдана. Ханын газетэ, «Сахилгаан» хуудаһан, үйлэдбэриин зүблөөн гэхэ мэтэнүүд ажалай журам эбдэгшэдые хяа шүүмжэлнэ.

«Мэдэнэ гүт?» гэһэн гаршагтай стенд ажалай журам эбдэгшэдтэ уридшалан иигэжэ һануулна:

Цех жэлдээ 4341 мянган түригэй продукци үйлэдбэрилнэ;

Нэгэ үдэр соо 16,63 мянган түхэригэй;

Нэгэ час соо 2,08 мянган түхэригэй;

Нэгэ час соо станок зогсобол, 1436 түхэригэй гарзада оруулна.

Нэгэ хүдэлмэришэн нэгэ үдэр зайгуултабал, 9,836 түхэригэй гарзада оруулна.

Аржыса бэшээтэй эдэ тоонууд тухай хүдэлмэришэн бүхэн бодомжолжо үзэхэл ёһотой болоно.

Улаан-Үдын «Теплоприбор» заводой слесарь А. И. Илюснин, токарь Д. Л. Разуваев гэгшэд юһэдэхи табан жэлэй түсэбые 4 жэл соо дүүргэхэ гэһэн һайн һайхан үүсхэл гаргаһан юм. Тэрэнэй үүсхэлые тус заводой 200 гаран хүдэлмэришэн дэмжээ бэлэй. Табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөн үргэн дэлисэтэйгөөр дэлгэрээ һэн. Механическа цехэй токарь, КПСС-эй гэшүүндэ кандидат Анатолий Яковлев табан жэлэйнгээ түсэб байгша оной июниин 20-до дүүргэжэ, ажалай ехэ амжалта туйлаа. Алексей Иннокентьевич Илюснин үшөө июниин 11-дэ табан жэлэйнгээ түсэб завод соо эгээн түрүүлэн дүүргээ. Тиихэдэ тус заводой механическа цехэй токарьнууд А. Л. Меньшиков, М. К. Пластинин, И. В. Самсонович, В. Д. Леташков, В. А. Севастьянов болон бусад 1974 оной эсэстэ 5 жэлэйнгээ түсэб дүүргэхээр зэһэнхэй.

Тус цехэй коллектив социалис мүрысөө һайнаар эмхидхэһэнэй, тэрэ тоодо харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүдтэ, социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые олондо соносхохо хэрэгтэ горитой анхарал хандуулдаг дээрэһээ ажалаа урагшатайгаар эрхилнэ гэһэн гобшолол хэхэ байнабди.

С. ОЧИРОВ,
манай корр.

ТЕРНОЛОГУУДАЙ УЛАСХООРОНДЫН ХУРАЛДААН

Тернологуудай уласхоорондын түрүүшын конгресс Москвада үнгэргэгдэбэ. Дэлхэйн 31 оронуудһаа сугларһан 908 түлөөлэгшэд тэрээндэ хабаадалсаба. Австрали, Австри, Венгри, Великобритани, ГДР, Израиль, МНР, Польшо, СССР, США, Танзани, Тунис, Финлянди, Франци, ЧССР, Швейцари, Швеци гэхэ мэтэ гүрэнүүд энэ ехэ хуралдаанда эрдэмтэдээ эльгээгээ.

Бүхы түбиин эрдэмтэд 6 пленарна заседани, 6 секци, 16 симпозиум дээрэ һүн тэжээлтэ амитадай дэлхэйдэ бии болоод, яажа ажамидаржа эхилһэн, мүн ангуудай экономическа ямар удха шанартай байһан, тэдэнэрые яажа хамгаалхаб гэхэ мэтэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэбэ.

Конгресс дээрэ табигдаһан бүхы асуудалда эрдэмтэдэй тон анхаралтайгаар хандаһаниинь гэнтын ушар бэшэ юм. Байгаалиие сахин хамгаалгада, хүнэй ажахыгаа эрхилэлгэдэ һүн тэжээлтэ амитадай шухала үүргэ дүүргэдэг байһаниинь бүгэдэндэ мэдээжэ ааб даа. Амиды байгаалиин үнэтэй сэнтэй баялигые шудалха, сахин хамгаалха, ан гүрөөлые үдхэжэ, олон болгохо асуудал хүн түрэлтэнэй анхаралда хододоо байгаа, байхашье болоно. Мүнөө дэлхэй дээрэ 3000 түрэлэй, манай ороной газар дайда дээрэ 300 түрэлэй элдэб ан арьяатан ажамидардаг гэжэ тоологдоно. Бүхы түрэлэй хулгана, зумбараа, хэрмэн, баабгай, шоно, үнэгэн, шэлүүһэн, зээгэн, хандагай, буга, гүрөөһэн, бодон гахай, зэрлиг ямаан, далайн асар томо амитан — хэдэн арбаад метр ута бэетэй, 120—150 тонно шэгнүүртэй кит, һармагшад — эдэ бүгэдэ һүн тэжээлтэ амитадай аймагта ороно. Амиды байгаалиин дундаһаа эгээн дээдэ шатада хүрэтэрөө хүгжэһэн хүншье тэдэнэй тоодо оролсодог. Һүн тэжээлтэ амитадай бүхы янза түрэлые тооложо барахын аргагүй. Хүн түрэлтэнэй ажабайдалда ан гүрөөлэй ямар ехэ удха шанартай байһые хэлээдшье яахаб. Гансал иимэ жэшээ дээрэһээ эли болоно бшуу. Хүн зониие шэмэтэй эдеэ хоолоор хангадаг гэрэй амитадые, «зөөлэн алта» үгэдэг ан гүрөөлые юугээршье сэгнэшэгүй гээшэ ааб даа. Хэдэн зуу мянган жэлэй хугасаа соо зэрлиг ан амитадые хубилгажа, үүлтэрыень һайжаруулжа, хүн өөрынгөө ашатуһада хэрэглэдэг болоһон байна. Саашадаашье иимэ хүдэлмэри хэгдэхэ бшуу.

Тиимэһээ уласхоорондын түрүүшын конгресс хүн түрэлтэнэй ажабайдалда гүн ехэ удха шанартай энэ асуудалда зорюулагдаа. Һүн тэжээлтэ амитадые шэнжэлхэ талаар дэлхэйн бүхы эрдэмтэдэй туйлаһан амжалта болон дүй дүршэлые согсолхо, наука, техникын шэнэ туйлалтануудые хэрэглэжэ, ангуудай ажамидарал, аяг ааша, бэеын байгуулалта шудалха, үүлтэрыень һайжаруулха, олошоруулха тухай асуудал зүбшэн хэлсэхэ гэһэн зорилго конгресстэ хабаадагшадай үмэнэ табигдаһан байгаа. Эрдэмтэд энэ зорилгоёо амжалтатайгаар бэелүүлжэ шадаа.

М. ШАРГАЕВ,
конгрессэй гэшүүн,
биологиин эрдэмэй кандидат,
доцент.

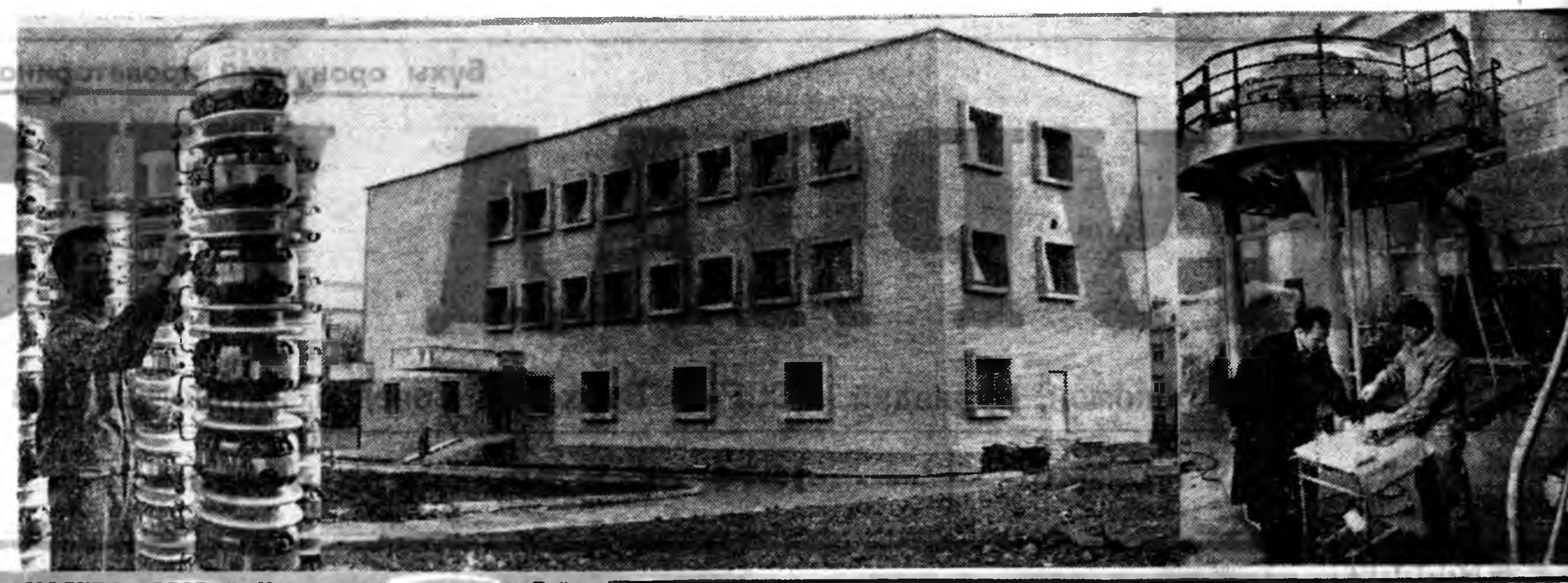

МОСКВА. СССР-эй Наукануудай академиин Байковой нэрэмжэтэ Металлургиин институдай дэбисхэр дээрэ лабораториин шэнэ корпус бодхоогдоо. Мүнөө тэндэ Японой «Джеол» фирмын бүтээһэн асари томо микроскоп тодхогдожо байна.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: (зүүн талаһаа) «Джеол» фирмын инженер-электрик Коо Сокамото микроскопой ехэ хүсэнэй изоляторнуудые шалгана; микроскопой тодхогдоһон лабораториин шэнэ корпус. Наада таладань «Джеол» фирмын хабсаргалгын хүтэлбэрилэгшэ Джинго Месуда (баруун гарһаа) болон металлургиин институдай лабораториин механик Владимир Сабитов.

ТАСС-ай фотохронико.

Эртэ урдын ба хэтэдээ залуу Ереван хото жэлһээ жэлдэ гоё һайхан болоно. Республикын ниислэлдэ хүн зоной ажаһууха шэнэ районууд урган бодоно, үргэн шэнэ гудамжанууд баригдана.

Армениин уран гарта барилгашад национальна ёһо заншалаа мүнөөнэй архитектурын эрилтэнүүдтэй шадамараар тааруулан барилга хэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: энэ дүүжэн харгын туһаламжаар пассажирнууд зоной амардаг Норкско ногоон сэсэрлигэй зонодо хүрэжэ ерэнэ.

ТАСС-ай фотохронико.

ОДЕССЭ шадар Григорьевско тохойн баруун эрьедэ далайн шэнэ ехэ портын гүнзэгы уһатай түрүүшын причалай барилга эхилээ. Ленинэй орденто «Черноморгидрострой» трестын 6-дахи плавстройотряд тэрээниие барина. Тус коллектив ехэ дүршэлтэй болоһон мэргэжэлтэдтэй юм. Тэдэнэй олонхид Ильичевскэ портын барилгада хабаадалсаһан.

Шэнгэн ба үйрхэй химическэ ашаа ябуулха талаар комплекс Григорьевскодо байгуулагдана. 100 мянга хүрэтэр тонно уһа түрисэтэй асари томо суднануудай ашаан эндэ буулгагдаха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Григорьевско тохойн эрьедэ порт барилга.

ТАСС-ай фотохронико.

СОВЕТ ОРОН ДОТОРНАЙ

МОСКВА. «Главмосавтотрансдахи» предприятинуудһаа ашаа зөөхэ герод хоорондын албанай жолоошод замдаа аюулгүйгөөр ябахын ба түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө конкурсдо оролсонхой. Тиин олохон жолоошод ажалдаа һайн үрэ дүн туйлана. Жолоошон Михаил Иванович Трушкин гурбан рейсэй орондо хододоо дүрбэн рейс хэжэ, АЗЛК-һаа «Москвич» автомобильнуудые худалдаа наймаанай болон транспортна баазануудта абаашана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Москвич» автомобильнуудые тээһэн М. И. Трушкинай жолоододог автоэшелон.

ТАСС-ай фотохронико.

ҺААЛИШАНАЙ МЭРГЭЖЭЛ ШУДАЛАЯ

Гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб манай «Прибайкалец» колхоз үнгэрэгшэ һарын тэнгээр дүүргэжэ шадаһан юм. Мүнөө бидэ июлиин хори гаранай түсэбөөр ажалланабди. Һаалишан бүхэн урдаа табиһан зорилгоёо нэрэтэй солотойгоор дүүргэхын тула хаба шадалаараа хүдэлөө гэжэ эндэ онсо хэлэхэ хүсэлтэйб. Түсэб, даабариин болзорһоо урид дүүргэлтэдэ хубитаяа ехээр оруулһан һаалишад манда яһала олон.

Жэшээнь, минии ажалладаг Турунтаевска фермэ үнгэрһэн таба һарын туршада 2705 центнер һү һаагаад байна гэхэ гү, али энэмнай нёдондоной энэ үеынхитэй жэшэбэл, 100 центнерээр ехэ.

Манай фермын дүрбэн һаалишад үнеэдые дулаан байрада байлгажа, эдеэлүүлхэ хаһада абаһан социалис уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэжэ шадаһан юм. Анна Пантелеевна Ландаридзе, Анна Алексеевна Голубева, залуу һаалишан Валентина Смирнова гэгшэд абаһан уялгаяа болзорһоонь холо урид үлүүлэн дүүргэжэ, хамта хүдэлдэг нүхэдтөө габшагай ажалай ёһотой жэшээ харуулжа шадаа. Тэдэнэй дунда би ороһондоо мүн лэ баяртайб.

Һаалишанаар оройдоол хоёрдохи жэлээ ажалланаб. Минии эсэгэ бүхы наһаараа мал ажалда хүдэлхэдөө, өөрынгөө мэргэжэл тухай манда ехэ һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгэдэг, мэдээ, ойлгоогүй юумыемнай зохид доор тайлбарилдаг һэн. Минии хоёр эгэшэ мүн лэ түрэл нютагтаа һаалишанаар ажаллана.

Һургуулияа һаяхан дүүргэһэн хүбүүд, басагадта өөрынгөө һанамжа тухай тобшохоноор хөөрэжэ үгэлтэй гэжэ һананаб. Эхэ, эсэгэнэрэйнгээ, аха нүхэдэйнгөө бүхы наһаараа хэһэн ажалые саашань үргэлжэлүүлхын тула залуу үетэн анхаралаа табиха зэргэтэй. Һургуулинууд һурагшадтаа һаалишадай мэргэжэл шудалуулха хэрэгтэ анхаралаа табиха зэргэтэй. Һү һаалиин фермэнүүдтэ класс бүхэнэй ошожо, малшадай ажалтай һайнаар танилсадаг, һонирходог байбал, ажахы бүхэн һаалишадаар олоор дуталдахагүй һэн гэжэ һанагшаб.

Зарим түрэлхид үхибүүдэйнгээ хаа-яа муу тэмдэг абахадань, иигэжэ хэлэдэг заншалтай: «Ши юундэ муугаар һуранаш? Фермэдэ ажаллахаяа һанана гүш? Һураха гээ һаа, һура». Иимэ үгэнүүдые дуулаһан хүбүүн гү, али басаган яашье өөрынгөө дураар малшан болохогүй гээд бодогшоб.

Манай орондо ямаршье ажал хээд, тэрэндээ шуналтай байбал, амжалтатайшье хамта хүдэлдэг нүхэдтэ хүндэтэй байдаг ааб да... Һүүлэй үедэ манай парти правительство мал ажалда хүдэлдэг хүнүүдые халуу... анхаралаар хүреэлнэ. Ба... хүсөөр бүтээгдэдэг ехэнх... ажал оньһон түхеэрэлгы... ашаар хэгдэдэг болоо. Жэ... шээлхэдэ, манай Турантае... ска фермын коллектив ш... нэ типовой байрада ороһо... хоёр жэл болобо. Үнеэд... машинын хүсөөр һаадаг б... лонхойбди.

Һаалишанаар сройдо... хоёрдохи жэлээ ажаллан... гэжэ дээрэ хэлээ һэм. Э... богонихон үедэ туйлаһ... амжалтынгаа түлөө колхоз... правлени болон партком... Хүндэлэлэй грамотануудаа... үнэтэ бэлэгүүдээр шагн... дааб. Нёдондо жэл машин... үнеэ һааха республикан... конкурсдо шалгарһанайн... түлөө тусхай диплом мүн... шантайгаар абажа, тү... колхоздоо бусаа һэм. Ма... дай дунда дэлгэрһэн бү... союзна социалис мүрысө... дэ шалгарагшадай то... орожо, «1973 оной соц... лис мүрысөөндэ илагша» ... һэн тэмдэгтэ хүртөөб. Үш... хоёр-гурбан жэлдэ һаали... наар ажаллаад, хүдөө а... хын техникумдэ һураха ... сэлтэйб.

Һургуулияа мэнэ дүүр... һэн хүбүүд, басагадые түр... нютагтаа үлэжэ ажаллах... ень уряалнаб.

З. КАНУНОВА,
Турунтаевска фермын
һаалишан.
Прибайкалиин аймаг.

АЖАЛАЙ НАМТАРҺАА ХЭҺЭГ...

(Найруулга)

Энэ жэлэй түл абалгын үе түлэг дундаа ябажа байба. Бургалтайн сомоной Соведэй түрүүлэгшэ Борис Доржиевич Очировтай Гэдээн-Нугын хонишодто хүрэхөөр зорибобди. Хабарай эхин һара гарашанхай, дулааханаар амилжа эхилбэшье, хирэ-хирэдээ, хабарайхяа гаргана. Гэдээн-Дабаан дээрэ гарахада, эндэхи уһалагдадаг сабшалан нэмжын харагдана. Хонишодой үбэлжөөнүүд альган дээрэ мэтэ элихэн тобойлдоно. Тээ тэрэ доро, дабаанай боориһоо захалһан ташалан өөдэ аһалдажа ябаһан хонид миралзана. Хойноо нохой дахуулһан томо эрэ хүн яаралгүйхэн алхална, хонидоо тэхэрюулнэ.

— Энэмнай Содном Болотович ябана хэбэртэй. Иимэл даа. Өөрөөл харюулха, өөрөө ябаха. Сэхыень хэлэбэл, «Молодец» хүн даа, — гэээд Борис Доржиевич машина руугаа ороодхино. Энэ хүнэй нэрые дуулаһан байналби, теэд хаана, хэзээ дуулаһанаа мартажархёоб гэжэ сэхыень хэлэбэб.

— Дуулангүй яаха һэмта. Энэмнай колхоз соогоо анха түрүүн «Зуутанай үүдэ нээһэн», һүүлээрнь хэдэн жэл удаа колхоз соогоо гансаараал «зуутан» боложо ябаа бэлэй, хэдэн удаа шагнал хайрада хүртэһэн, урагшаа сэдьхэлтэй, зондоо хүндэтэй коммунист ха юм, — гэжэ нүхэрни үргэлжэлүүлбэ.

Хөөрэлдэһөөр ябатараа хонишоной газаа хүрэшэбэбди. Газаань сэбэр сэмсэгэр, бүхы юумэн өөһэдынгөө байрада. Гэртэнь ороходо телевизор, янза бүриин газетэ, журналнууд, шэнэ һонин номууд. Мүрысөөнэй гурим, дүнгүүд обёорогдоно. Элдэб олон шалгагшадай, хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй ерэжэ ошоһон, юу хэһэн тухай бэшэгдэдэг дэбтэр, түл абалгын бүридхэл...

Уданшьегүй Содном Болотович өөрөө бии болоодхибо. Бидэниие хараһаар бусажа, хүдөө ажахын институтда һуража байгаад амаралтада ерэһэн Сергей хүбүүгээ һүрэгтөө эльгээбэ. Содном Болотович абаһаар лэ хурьга абалгын ябаса тухай, хэн хаана түрүүлжэ ябанаб, республика, орон дотор ямар һонинууд болоноб гэһэн асуудалаар һонирхоодхино. Хурьгадаа эдеэлүүлжэ дүүргээд орожо ерэһэн Мария Михайловна — Содном Болотовичой хани нүхэр — мүн лэ алдангүй һонирхоно. Сомоной түрүүлэгшэ «бүхы һонинойнгоо нөөсые» гаргажал һалаа юм бээз...

Бадмаевтан гэр бүлөөрөө хонин ажалда хүдэлһөөр арбаад жэлэй болонхой. Энэ хугасаада нэгэл удаа — нёдондо жэл түлгэ хонидые түрүүлжэ, 100 хонин бүриһөө 85 хурьга абаа юм. Тэрээнһээ бэшэ нэгэтэшье 90-һээ доошо ороогүй, дүрбэн жэл удаа удаагаар 100 эхэ хонин бүриһөө 100-һаа дээшэ хурьга абаһан хэшээтэй. Тэрэ үедэ колхоз дотор ондоо нэгэшье «зуутан» байгаагүй юм. Мүнөө жэл дахинаа «зуутанайнгаа» зэргэдэ гаралсаад лэ ябана.

— Хани нүхэр Мария Михайловнагайнгаа нёдондо жэлэй түл абалгын үедэ үбшэлжэ һаатаагүй һаань, ерээ алдахагүйл байһан байгаабди, шэнэ хүнүүд һанаһанда хүрэжэ ажаллаагүй һэн даа, — гэжэ Содном Болотович һанаа алдана.

Хонин бүриһөө нооһо хайшалгашье жэл бүри дээшэлжэ, 3,2 килограммһаа 4,2 килограммда хүргэгдэнэ. Хурьгадые эхэһээнь һалгаахадаа тус бүриинь шэгнүүр 23—24 килограмм болгодог байна. Энэ хадаа имагтал һайн оролдолго гаргаһанай үрэ гээшэ. Теэд Содном Болотовичтон зун, намарай тунга ногоондо х... нидоо һайса бэлшээжэ, үһ... най тунгалагые уулга... хужар дабһаар дуталд... даггүй гуримтай юм. Иску... ственна үрэжүүлгэ өөһэ... хэдэг, зоотехническэ эр... тэнүүдые сүм бэелүүлд... хадаа гарза хоролтодо... ородоггүй.

Тэжээл бэлэдхэлгын э... лэмсээр Содном Болото... үбэлжөөнэйнгөө газаахи ... гоо хуряажа эхилдэг. Х... бороондо угаалгангүй а... һан һайн шанартай үбһ... үбэлдөө арьбаншье, шэ... тэйшье байдаг гээшэ.

Содном Болотович урд... партийна хүдэлмэридэшь... бригадиршье ябаһан. Бэл... хэл һайнтай коммунист ту... колхозой парткомой гэшүү... сомоной Соведэй депутада... һунгагданхай. Олониитын х... дэлмэридэшье хабаадалса... сүлөө заб олоод лэ, парти... на комитедэй, сомоной С... ведэй гүйсэдкомой үгэһ... даабариие саг болзор соо... тоб байса бэелүүлдэг. Па... тийна, ниитын журам ша... гаар сахидаг түрүү ... долтой хүн. Тиимэл ... дань ажал хүдэлмэри... ходоһоо урагшатай, өөрэ... шье ажалаараа сэды... лээ хананги ябадаг. Түр... хонишон 1972 ондо «Хүн... лэлэй тэмдэг» орденоор ш... нагдаһан, Ленинэй 100 ... лэй ойн баярай медаля... социалис мүрысөөндэ ил... шын тэмдэгээр, хэдэн ол... Хүндэлэлэй грамотануудаа... шагнагданхай.

Табан хүүгэдэй эхэ, эс... Бадмаевтанай ажалай ба... намтарһаа абтаһан нэгэ ... һэгынь хэлэхэдэ энэ боло... Мүнөө түрүү хонишод бү... союзна социалис мүрысө... дэ хам оролсожо, 100 ... хонин бүриһөө 100 гар... хурьга абаад, тэрэнээ бүр... бүтэн тэнжээжэ, ажалай ... нэ амжалтануудые туйла... байнхай.

Д. АЮШЕЕВ,
манай корр.

Зэдэ.

РАЙСОВЕДЭЙ СЕССИ БОЛОБО

Улаан-Үдэ хотын Железнодорожно районой ажалшадай депутадуудай Соведэй ээлжээтэ сесси боложо, «Ажалшадай ажаһуудаг газарта хангалгын хүдэлмэри ямараар эмхидхэгдэнэб» гэһэн асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. Тус асуудалаар районно Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшын орлогшо Т. Ф. Назимова элидхэл хээ.

Манай райондо ажалшадай ажаһуудаг газарта 36 агитпункт, 5 клуб, 4 кинотеатр, 65 библиотекэ, спортын 24 зал, 3 парк, хэдэн олон улаан булангууд, хүүгэдэй комнатонууд, зунай агитплощадканууд бии, зоной дунда гурба мянгаһаа дээшэ агитатор ойлгууламжын, ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулжа байдаг гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

Сесси дээрэ ажалшадай ажаһуудалай ба городоо болбосон түхэлтэй болгохо талаар саг үргэлжын комиссиин тоосоо (түрүүлэгшэнь С. П. Дурхисанов) шагнагдаа.

Элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэлгэдэ районОНОе даагша П. Ф. Бардаханов, «Космос» гэжэ хүүгэдэй комнатые даагша Е. А. Михалева, хүдөө ажахын институдай проректор И. А. Ленец, авиационно заводой коммунальна гэр байрануудай таһагые даагша А. И. Шемонаев болон бусад хабаадалсаа.

Хэлсэгдэһэн асуудалнуудаараа районой Соведэй сесси дэлгэрэнгы шиидхэбэринүүдые баталан абаа.

Манай корр.

Нютагай Соведүүдэй ажал ябуулгые саашадань нарижуулан һайжаруулха хэрэгтэ һүүлэй жэлнүүдтэ КПСС-эй Центральна Комитет, Совет правительство саг үргэлжын анхарал хандуулдаг болонхой. Энээнэй ашаар Соведэй эдэбхитэдэй, саг үргэлжын комиссинуудай, депутадуудай үүргэ улам дээшэлжэ, тэдэнэр ажахын экономико хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ, арад зоной һуудал байдал һайжаруулха асуудалнуудта анхарал ехэтэйгээр хандадаг, эдэбхитэйгээр хүдэлдэг болоһон байха юм. Эдэ бүгэдые манай сомоной Соведэй жэшээ дээрэ хаража болоно.

Соведүүдэй хүдэлмэри

СОМСОВЕТ БА СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨН

Сомсоведэй сессинүүдые, гүйсэдхэхэ комитедэй заседанинуудые һайн бэлдэлгэтэйгээр, саг соонь зарлажа байха хэрэг тон ехэ удха шанартайда тоологдоно. Тиимэһээ сесси, заседанида эртээнһээ һайнаар бэлдэхэ. олон асуудалнууд соохоо гол шухалыень шэлэн абаха хэрэгтэй болгдоно. Зүбшэгдэхэ асуудалнуудые бэлдэлгэдэ саг үргэлжын комиссинуудай гэшүүд, депутадууд, совхоздо хүдэлдэг хүдөө ажахын мэргэжэлтэд хабаадуулагдадаг заншалтай. Тэдэнэр Соведэй сесси, заседани дээрэ үгэ хэлэжэ, өөһэдынгөө һанамжа, дурадхалнуудые оруулжа байдаг юм.

Соведэй гүйсэдкомой ниитэ-эмхидхэлэй хүдэлмэри һайжаруулха тухай асуудал зүбшэн хэлсэхынгээ хажуугаар хүдөө ажахын үйлэдбэри түргэнөөр хүгжөөхэ, ажалшадай алибаа хэрэглэмжэ хангалгые һайжаруулха тухай асуудалнуудта ехэ анхарал табигдадаг гээшэ. Жэшээлэн хэлэбэл, сомоной Соведэй сесси дээрэ нютагай Соведүүдэй үнгэрэгшэ һунгалтаһаа хойшонхи үе соо ниитын малда элбэг хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ, малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ, мяхалиг үүлтэрэй мал үсхэбэрилгые һайжаруулха гэхэ мэтэ асуудалнууд табигдажа, аша туһа ехэтэй хөөрэлдөөнүүд болоһон байха юм. Ажахын шэглэлтэй иимэрхүү асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ үедэ ажалшадай социалис мүрысөөн тухай хөөрэлдөөн эзэлүүдгүй болошодог байна. Тиигээд ерэхэдээ сомсовет, тэрэнэй гүйсэдком депутадуудай дунда социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ, тэрэниие ударидан хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ заатагүй хабаадалсаха болоно бшуу.

Нёдондо болоһон нютагай Соведүүдэй һунгалтын үедэ манай сомсоведтэ 25 депутат һунгагдаһан юм. Тэдэнэй олонхинь — 14 депутат совхозой мал адуулагшад, һаалишад, механизаторнууд, гүүртэнүүдые даагшанар болоно. Эдэнэрэй ажахын түрүү хүдэлмэрилэгшэд байһаниинь элитэ. Эдэ нүхэд өөһэдынгөө даабарита ажалые хараад ябадаггүй, харин депутадай уялга һайнаар бэелүүлхэ, залуу үетэниие дүй дүршэлдөө һургаха хэрэгтэ эдэбхи ехэтэйгээр хабаадалсадаг байха юм.

Совхозой малшад табан жэлэй тодорхойлхы жэлдэ дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаһан байна. Тэдэнэр байгша ондо 5350 центнер мяха гүрэндэ тушааха зорилготой. Энэнь түсэбөөр хараалагдаһанһаа 550 центнерээр үлүү ехэ болоно. Нэгэ жэл соо мяха үйлэдбэрилгые эды шэнээн нэмээхэ гээшэмнай тон харюусалгатай хэрэг гээшэ. Ушар иимэһээ энэ асуудалда бидэнэр — совхозой хүтэлбэрилэгшэд, сомсоведэй гүйсэдком, депутадууд айхабтар ехэ анхарал хандуулнабди. Малшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөө ёһотоор хүтэлбэрилхэ хэрэг бүри ехэ удхатай болоно.

Мүнөө совхозой 2600 гаран толгой эбэртэ бодо мал 16 гүүртэ болгогдон хубаарилагдаад, холын бэлшээридэ гаргагданхай. Тус гүүртэнүүдэй малшад энэ зунай бэлшээриин үедэ хамта дээрээ 2904 центнер нэмэлтэ шэгнүүр абаха зорилго урдаа табинхай. 10 гүүртын мал адуулагшад хоног бүри үхэрэй шэгнүүрые 1000 граммһаа бага бэшээр нэмээхэ гэһэн социалис уялга абаһан байха юм. Холын бэлшээридэ гаргагдаһан гүүртэнүүдэй хахадыень сомоной Соведэй депутадууд хүтэлбэрилдэг байна.

Сомсоведэй депутадууд — малшадай ажал хүдэлмэри тухай хөөрэхэ дуран хүрэгдэнэ. Депутат Ц-Д. Ц. Шагдурова нёдондо намартаа залуу мал түлжүүлхэ гүүртэ даажа абаһан юм. Энэ гүүртын малшад үбэлжэлгын урда тээ буруунуудай толгой бүриин шэгнүүрые сүүдхэдээ 300 граммаар нэмээхэ уялга абаад, тэрэнээ горитойхоноор үлүүлжэ шадаһан байна. Тиигэжэ толгой бүринь дунда зэргээр 218 килограмм шэгнүүртэй болгогдоод, тарган төбир хашарагууд Бүтүү-Зэдын бэлшээридэ мүнөө гаргагдаа. Дүршэл ехэтэй энэ малшан хашараг бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхэдэ 1100 граммаар дээшэлүүлхэ уялга абаад, зунай бэлшээриин үедэхи малшадай социалис мүрысөөндэ эхи табиһан байна. Тэрэнэй энэ һайн һайхан үүсхэлые совхозой бусад малшад — сомсоведэй депутадууд халуунаар дэмжэбэ.

Үнгэрэгшэ жэлэй социалис мүрысөөнэй дүнгүүдээр манай сомсоведэй депутат, дүршэл ехэтэй малшан Цырен-Дулма Бадмаевна Охинова «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагдаа һэн. Энэ нүхэр ажалша бэрхэ малшан гэжэ суурхаһаар үнинэй юм. Хүршэ Далахайн совхозой малшан Ж. У. Цыденовэй жэшээгээр нүхэр Охинова байгша ондо угтамжын түсэб-уялга абаад, тэрэнээ хүсэндэнь хүргэхын тула эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллана. Цырен-Дулма Бадмаевна ажалайнгаа баян дүй дүршэлые залуу үетэндэ дамжуулан үгэхэ, тэдэниие ажалда дуратайгаар һургаха хэрэгтэ һаналаа табижа ябадаг һайхан сэдьхэлтэй хүн юм. Үнгэрэгшэ үбэлжэлгын үедэ тэрэнэй гүүртэдэ залуу хоёр басаган хүдэлжэ, һайн «һургуули» гараа.

Санагын дунда һургуулиие 1972 ондо дүүргэһэн Роза Данжалова хоёр жэл соо мал ажалда хүдэлжэ байна. Энэ нүхэр сомсоведэй эгээл залуу депутат юм. Түрүүшын жэлдэ дүршэлтэй малшан Ц-Д. Шагдуровагай даадаг гүүртэдэ ажаллажа, адууһа мал харууһалжа дадаһан, башарһан байгаа. Тиигээд нёдондо намартаа өөрөө буруунуудай гүүртые даагшаар томилогдоо һэн. Мүнөө Сахюурта гэжэ газарта тэрэ гүүртэтэеэ зуһажа байха зуураа ажалдаа оролдосо ехэтэйгээр хандан, малаа һайнаар таргалуулхые хүсэжэ ябана.

Сомсоведэй гүйсэдхэхэ комитедэй гэшүүн С. Ц. Гапилов һүүлэй хэдэн жэлэй туршада куузику ургуулагшадай звеное ударидана. Тиигэхэ зуураа шэмэтэ энэ тэжээлэй баян ургаса абахын түлөө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн ажалладаг байха юм. Байгша ондо тус звеногойхид 30 гектарта куузику таряад, тэрэнэй гектар бүриһөө 250 центнерһээ бага бэшэ ургаса абахын түлөө оролдожо байна. Сомсоведэй депутадууд — барилгашан Содном Мандаганов, механизатор Даша-Нима Бадмаев болон бусад ажалшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ ходоодоо эрхимлэжэ ябадаг юм.

Малшад депутадуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөө хүтэлбэрилэн ударидахынгаа хажуугаар тэдэнэртэ, совхозой бүхы малшадта ажалай һайн эрхэ хангахын, тэдэнэй худалдаа наймаанай, соёл культурын, медицинын ба ажаһуудалай бүхы эрилтэнүүдые хангаха хэрэг һайжаруулха асуудалнуудта сомсоведэй гүйсэдком саг үргэлжын анхарал табижа байдаг юм. Эдэ бүгэдэ хэмжээ ябуулганууд совхозой табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ зорюулагдана бшуу.

С. САНЖИТОВ,
Санагын сомсоведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ.

Захааминай аймаг.

УРАН ЗОХЁОЛ—ҮХИБҮҮДТЭ

Ородой классическа уран зохёолдо инаг дуратайгаар эдир үетэниие хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ үхибүүдэй республиканска библиотекэ саг үргэлжэ ехэ анхарал хандуулжа байдаг.

Толстой, Чехов, Тургенев, Короленко болон бусад мэдээжэ зохёолшодой уран бүтээлнүүд аргагүй ехэ удха шанартай. Эдэнэрэй номуудые эдир уншагшадта дамжуулха талаар яһала ехэ ажал ябуулагдана. Ородой уран зохёолой классигуудай выставкэнүүд, тэдэнэй уран бүтээл тухай хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэнэ.

Гэбэшье эдиршүүл классическа уран зохёол үшөөл багаар уншана гээд библиотекарьнуудай шэнжэлгэ харуулна.

Уншагшадай дунда ном һайнаар дэлгэрүүлхын тула юундэ багаар уншанаб гэжэ нэн түрүүн мэдэжэ абаха хэрэгтэй. Иимэһээ үхибүүдэй республиканска библиотекэ һаяхана Н. К. Крупскаягай нэрэмжэтэ Ленинградтахи гүрэнэй культурын институдай үхибүүдэй уран зохёолой кафедратай хамта «Ородой классическа литературые — үхибүүдтэ» гэһэн асуудалаар шэнжэлгэ эхилээ. Институтда зохёогдоһон түсэбөөр библиотекэ хүдэлмэри ябуулаа. Энэ хүдэлмэринь классическа зохёол үхибүүдэй багаар уншадаг болоһоной ушар ба үхибүүдэй дунда ном улам һайнаар дэлгэрүүлгэ гэһэн хоёр хубиһаа бүридэнэ. Энэнэй нэгэдэхи хубинь хэгдээд байна. Ямар зохёолнуудые классическа гэдэг бэ? Ямар номууд танда илангаяа һонирхогдоноб? Ямар номой баатарнууд хадуугдааб? гэһэн асуудалнууд 5-дахи, 6-дахи классай үхибүүдтэ үгтөө. Зэргэсүүлжэ үзэхын тулада энэл асуудалнууд 4-дэхи, бэ 10-дахи классайхидта үгтөө. Һурагшадай харюунуудые анхаралтайгаар шэнжэлжэ үзөөд, тобшолонуудые хээбди.

Классическа зохёолдо дуратайшуулай картотекэ эмхидхэгдээ. Эндэ уншагша бүхэндэ тусхай карточка бии. Энэ карточка дээрэ уншагшын шэлэһэн номууд, библиотекариин тэмдэглэл бэшэгдэнхэй. Уншагшын һанал бодолоо бэшэхын тула хэдэн асуудалтай саарһанууд ном дотор хээтэй.

Энэ ном хайшан гэжэ шэмэглэмээр бэ, хабтаһаниинь ямар зурагтай байбал гоёб гэжэ зариим уншагшадта хандагдадаг.

Суглуулагдаһан материалнууд шэнжэлэгдээ. Һаяхана Ленинградта үхибүүдэй библиотекэнүүдэй ажал хүдэлмэрээр конференци болоо. Һаяар шэнжэлгын хоёрдохи хубинь эхилхээ байна. Энэ хэрэг хадаа үхибүүдэй дунда классическа уран зохёол дэлгэрүүлгэдэ ехэ туһатай байха.

Г. ЕЛИСЕЕВА,
үхибүүдэй республиканска библиотекын методист.

ЭМ БЭЛДЭГШЭД

Үбшэн зондо эм дом бэлдэдэг аптекын хүдэлмэрилэгшэдэй ажалынь харюусалгатай, хүшэр гэжэ хэндэшье мэдээжэ. Зүгөөр аптекын ассистент К. А. Козырева, бэлдэгдэһэн эмүүдые шалгагша Т. А. Дмитриева гэгшэд энэ ажалдаа үнинэй дүй дүршэлтэй болонхой юм. Эдэнэр эм бэлдэлгые хэзээдэшье удааруулжа байдаггүй, харин саг соонь бэлдээд, үбшэнтэнэй эрилтэ дүүрэн хангажа шададаг байна.

Мединститут дүүргэһэн эдэ хоёр залуу басагад Улаан-Үдын Октябрьска районой 70-дахи аптекэдэ хүдэлхэ зуураа даалгагдаһан ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандадаг ба оролдосотой бэрхэ мэргэжэлтэд гэжэ олондо мэдээжэ болонхой юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Т. А. Дмитриева, К. А. Козырева хоёр эм бэлдэжэ байна.

Н. ШУЛУНОВОЙ фото.

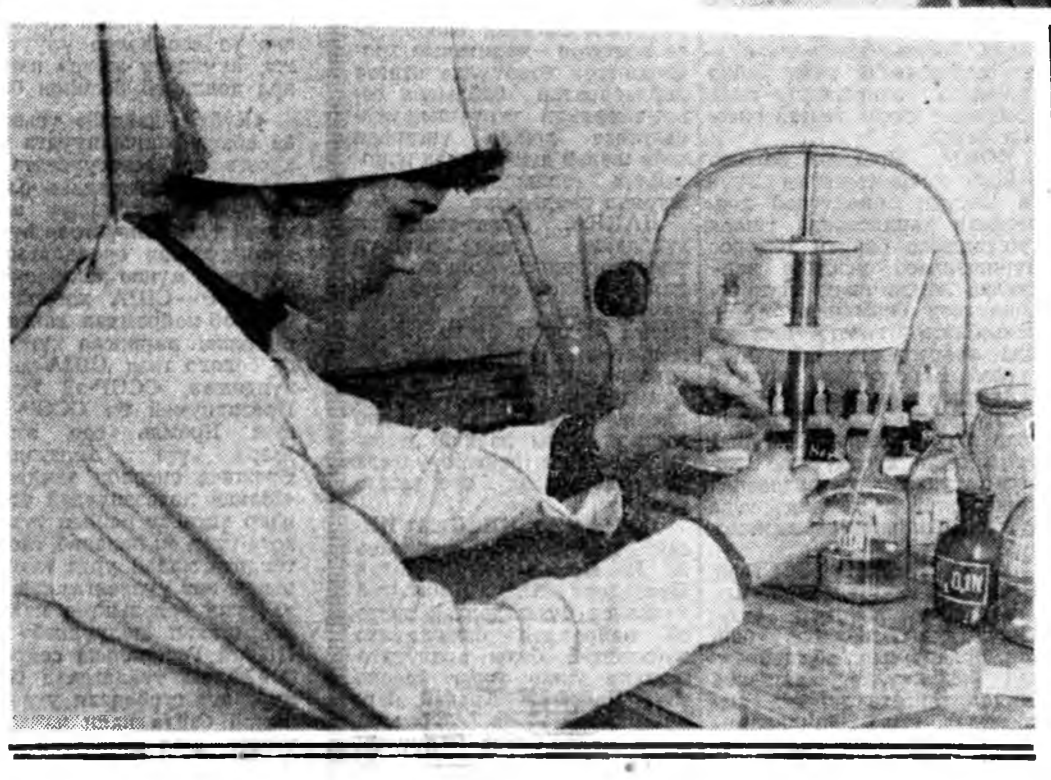

ХҮН БҮХЭНДЭ ХҮНДЭТЭЙ

Гусиноозерск хотын сагаан эдеэ наймаалдаг 25-дахи магазинда хүн зон ходо олон байдаг. Досоонь ходо һаруул һайхан, арюун сэбэр. Магазинай наймаалагшад худалдан абагшадтай налгай зохидоор хөөрэлдэжэ байхыень дуулахаш:

— Пётр Максимович, танай дуратай творог мэнэ һаяхана оронхой, абаха гүт?

— Таня, бү яара, аятайханаар ябаарай, һүтэй шэлээ эбдэбэш!

— Нэгэ мүнгэеэ мартабалта, абагты! — гэхэ мэтэ аялдар зөөлэн үгэнүүдһээ ондоо хэрзэгы үгэнүүдые эндэ дуулахагүйт.

Магазинай наймаалагша Мария Егоровна Чекалина иимэ үгэнүүдээр магазинһаа сагаан эдеэ абажа байһан хүнүүдтэ хандажа байдаг.

Мария Егоровна гушаад жэлэй туршада наймаалагшаар хүдэлнэ. Үни удаан саг соо худалдаа наймаанай эмхи зургаануудта хүдэлжэ, баян дүй дүршэлтэй болонхой, хүн зондо һайнаар хандадаг тула тэдэнэй дунда ехэ хүндэтэй, магтаалтай болонхой.

Магазинай дурадхал ба гомдолой дэбтэр абаад, уншахада:

«25-дахи магазинда ороходо ехэ зохид, бүхы юумэнь эмхи гуримтай байдаг. Сагаа гээнгүй хэрэгтэй юумэеэ эндэһээ абахаш. Манай гэрэй бүхы ажалшадһаа халуун баяр хүргэнэм танда, Мария Егоровна!».

БОНДАРЕВ,
Карл Марксын үйлсэ, 3, кв. 14.

Мария Егоровна Чекалинагай хүдэлдэг магазин һара бүхэндэ түсэб-уялгаяа ходо үлүүлэн дүүргэжэ байдаг.

И. МАЛЬЦЕВ.

Гусиноозерск.

ВЫСТАВКЭДЭ БЭЛДЭНЭ

Зүүн Сибириин ба Алас-Дурна зүгэй уран зураашадай выставкэдэ табигдаха зурагуудые шэлэн абалгын нэгэдэхи тур һаяхана Улаан-Үдэдэ болобо. Буряадаймнай 50 уран зураашадай, скульпторнуудай, зурагшадай бүтээлнүүдые выставкомой гэшүүд хаража үзөө. Эндэ 159 бүтээл шэлэгдэн абтаа, тэдэнэй 19 дээрэнь үшөө хүдэлмэрилхэ, заһаха хэрэгтэй.

Шэлэн абалга дээрэ харуулагдаһан зурагууд Буряадаймнай түүхэтэ хүгжэлтэ харуулна. Мэдээжэ зурааша Д-Н. Дугаровай «Түрүүшын трактор» гэһэн зураг хүдөө тала нютагта түрүүшын тракторай бии болоһые харуулна. Боложо байгаа үйлые тодо хурсаар дамжуулжа шададаг уран зураашын энэшье бүтээлынь олоной дура буляана.

Александр Даржаев хүнэй сэдьхэл бодолой агшан зуурын байдал уран һайханаар дамжуулдаг. Һүрөөтэ дайнай жэлнүүдэй үеын эхэнэрнүүдэй образые тэрэ зурагтаа харуулаа. Ногоон сэнхир талын дунда бараан дүрсэнүүд.

Уран зурааша Александра Сахаровская мүнөө үеын байдал зураглана. «Буряадни», «Сурхарбаан» гэһэн бүлэг зурагуудынь үе сагайнгаа шэнжые али бүхы талаһаань харуулха гэжэ уран зураашын эрмэлзэдэг байһыень гэршэлнэ. Уран зурааша Монгол орон тухай олон зурагуудые харуулаа. Элһэн губи, тэмээд, ажалшад эндэнь харуулагдана.

Уран зураашад Н. Алтаев, Г. Павлов, К. Сергеев, Б. Садыков, С. Ринчинов, Г. Москалёв, Л. Лабок, Г. Купцов, М. Оленников гэгшэдэй бүтээлнүүд һайшаагдан абтаа.

Эндэ яһала олон портредүүд харуулагдаа. Социалис Ажалай Герой, хонишон Рабдаевай (зурааша Д-Н. Дугаров), артист М. Елбоновой (Ю. Чирков), хирург Раднаевай (К. Дульбеев), ангуушан Ержинагай (Г. Москалёв), искусствовед С. Мунгаловагай (А. Окладников), загаһашан Холуевай (Н. Стариков) портредүүд зонын выставкэдэ харуулагдахаар абтаа.

Урлан шэмэглэгшэдэй, һиилүүршэдэй, скульпторнуудай бүтээлнүүд үзэгдөө. Арбан дүрбэн хэрэгсэлһээ бүридэдэг буузын набор П. Намсараев бүтээгээ. М. Эрдынеев эхэнэрнүүдэй гоё һайхан шэмэглэл хээ. В. Урнэченко уран һайханаар мүнгэн дээрэ шулуу һуулгаһан шэмэглэлнүүдые урлаа, Р. Нохоров, Б. Дансорунов хоёр урда сагһаа хойшо мүнгэшэ дархашуулай нарин һайханаар хэдэг бүтээлнүүдые хээ.

Г. Васильев, Б. Энкеев хоёр скульптуранууды, һиилэжэ хэһэн бүтээлнүүдые харуулаа.

Зүүн Сибириин ба Алас-Дурна зүгэй уран зураашадай выставкэдэ манай уран зураашадай яһала олон зураг табигдахань. Тус выставкэ Владивосток хотодо нээгдэхэ юм.

Һүүлдэнь манай хотын уран зурагай музейн зал соо табигдаха.

А. ЧАЙКОВСКИЙ.

ЛЕНИНЭЙ ЗАХЯАНУУД ҮНЭН СЭХЭЭР БЭЕЛҮҮЛЭГДЭНЭ

«Ленин ба залуушуул» гэһэн бүхэсоюзна научна конференци июниин 28-да Москвада хүдэлмэреэ дүүргээ. Эдир залуу хүбүүд, басагадай һуралсалай асуудалнууд, залуу үетэниие политическэ талаар хүмүүжүүлхэ, олониитынь эдэбхи хэшээлые дээшэлүүлхэ асуудалнууд конференци дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ.

СССР-эй Науканuудай академиин вице-президент П. Н. Федосеев конференциин түгэсхэлдэ элидхэл хээ.

ВЛКСМ-эй ЦК-гай секретарьнууд, бюрогой гэшүүд, партийна, советскэ, профсоюзна хүдэлмэрилэгшэд, министрнүүд болон зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд конференцидэ хабаадалсаһан байна.

(ТАСС-ай корр.).

ХИТАД ОРОНДОХИ ДОТООДЫН ХЁМОРООН

Хитад орон доторхи байдалда сэгнэлтэ үгэхэдөө, культурна революциин (1966—1969 онуудай) эсэстэ эндэ Мао Цзе-дунай, тэдэнэй түшэмэлнүүдэй сэрэгэй-захиргаанай засаг тогтоогдонхой гэжэ тобшолол хэхэ хэрэгтэй. Тиин энэ засаг түрэнь дотороо айхабтар зүрилдөөтэй, тогтууригүй үнэһэтэй, политическэ талаараа яама болдогтой гээшэ.

Маоистнуудай гуримай тогтууритай боложо шадаагүй зонхилогшо бүлэг дотор засаг түрын түлөө хёмороон үргэлжэлжэ байһан тухайда мэдээсэлнүүд Хитадһаа ороно. «Культурна революциин агуу илалта туйлаашье һаань, үшөөл ехэ зорилгонууд урдамнай байһаар байна, мүнөөнэй засаг түрэ бэхижүүлхын тулада үни удаан шанга тэмсэл хэхэ хэрэгтэй» гэжэ КПК-гай 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан «Хунци» журналай статья дотор тэмдэглэгдэнэ.

1971 оной сентябрьда Линь Бяое тушаалһаань гаргаа. «Шэнэ гурим» бэхижүүлхын тулада хэдэ хэдэн «культурна революци» хэрэгтэй гэжэ Мао Цзе-дун мэдүүлээ. Гүрэнэй зургаануудые сэбэрлэхэ мэтын үйлэ хэрэгүүд хэгдэнэ. Эдэ бүгэдэн хадаа дээрэ хэлэгдэһэниие тодоруулжа үгэнэ. КПК-гай X съезд энэ хараа шугамые шиидхэбэридээ бэшэжэ батадхаа.

Сэрэгэй, хэһээлтэ-гэмнэлгын зургаануудай хүсөөр общественнэ хинаха хэрэгээ шангадхаха гэжэ маоистнуудай зонхилхы бүлэг ехэ оролдоһон байна. Хэды иигээшье һаа, Мао Цзе-дуниие хүреэлэгшэд оронойүмэнэ табигдажа байгаа шухала шухала асуудалнуудые шиидхэхэ зүб программа табижа шаданагүй. Иимэл байһан дээрэһээ бэрхэшээлтэй байдал эндэ тохёолдоһон шэгээрээ.

Һүүлэй үедэ КНР-тэ дотоодын политическэ хёмороон улам түргэдөө. «Культурна революци» дахин дабтагдажа байна гээд зарим ажаглагшад тобшолно. Эдэ үйлэ хэрэгүүдые үүсхэгшэнь өөрөө Мао Цзе-дун юм гээд мүн лэ тэмдэглэгдэнэ. «Линь Бяо ба Конфуциие шүүмжэлэлгэ» гээшые Маогой түшэмэлнүүд бүхы партиин, бүхы армиин, бүхы арад зоной шухалын шухала хэрэг» гэжэ тоолодог юм. Мүнөө боложо байгаа үймөөнэй гол зорилго хадаа «культурна революциие» бүхы хойшолонгуудтойнь тон шухалада тоолохо, Маогой хараа шугамһаа Хитадые хазагайруулхагүй гэһэн хүсэл мүн болоно.

Хитад орондохи мүнөөнэйнь хёмороото байдалай улам хурсардаһан ушар хадаа Маогой хараа шугамда эсэргүү хүсэнүүдые үгы хэхын тулада үзэл сурталай талаһаань хэгдэжэ эхилһэн бэлэдхэл болоно. Эдэнэрэй үгы хэхэ, усадхаха зониинь хэд бэ гэхэдэ, оронойнгоо хуби заяан тухайда, тэрэнэй ерээдүй тухайда һанаа сэдьхэлээ зободог үнэн сэхэ коммунистнууд, партийна, гүрэнэй үнэн сэхэ хүдэлмэрилэгшэд болоно.

Мүнөөнэй үймөөтэй кампани дэлгэрүүлхэдээ, Мао Цзе-дун хизааргүй засагаа батадхаха, Хитадтахи мүнөө үеын байдалые хёрхо нюдөөр бодомжолхо ябадал гаргахагүй гэжэ оролдоно. Юундэ иигэнэб гэхэдэ, Маогой түшэмэлнүүд КНР-эй байгуулагдаһаар түрүүшын 10 жэлэй туршада туйлагдаһан амжалтануудые коммунистнууд болон арад түмэнэй сэдьхэл бодолһоо һалгаажа шадахагүй байна бшуу. Эдэ амжалта туйлалтануудынь КПК-гай VIII съездын шиидхэбэринүүд дотор тэмдэглээтэй ха юм.

Мао-Цзе-дун, тэрэниие тойрогшод (һамганиинь Цзян Цин, хүрьгэниинь Яо Вэнь-юань болон бусад) Маогой заабари сэсэ мэргэн, энээндэнь эсэргүүсэгшэд 7—8 жэл болоод лэ бии болодог гэжэ заатагүй тодоруулхые хүсэнэ. Эгээл имэһээ «культурна революцидал» адлирхуу кампани байд гээд лэ дабтагдаха ёһотой. Иимэ үймөөнэй гал дүлэ улам дэбжээхын тулада маоистнууд бии шадалаараа оролдоно, ушар ёһо мэдэхэ социалис үзэлтэнэй эсэргүүсэлтэ дараха һэдэлгэ хэнэ.

Мүнөөнэй үймөөтэ хэрэгүүд яажа дэлгэрһэн байгааб. «Линь Бяогой хэрэг» тухай дэлгэрэнгы документ 1972 оной январь һарада тараагдаһан байгаа. Үшөө 30-аад онуудта Линь Бяо «урбагша» байһан юм гээд энээн доторнь хэлэгдэнхэй. Удаань Линь Бяое муушалха, нэрыень хухалха зорилготой шууяан бүхы орон доторнь дэлгэрээ бэлэй. Энэнь КПК-гай X съездээр түгэсөө һэн. Линь Бяо эндэ сэхэ нэрлэгдэжэ, буруушаагдаа бэлэй. Съездын һүүлээр Линь Бяодо эсэргүү тэмсэлэй охин буурантажа эхилбэ. Элдэб һалбаринуудта Маогой хэтэрхэй номнолһоо хазагайрха тэмдэг бии болоо һэн. Иимэ оршон байдалда Мао Цзе-дун, тэрэнэй «зүүнэй» тала бариндаг түшэмэлнүүд нүлөөгөө ехэ болгохо, шовинис хараа бодол дэлгэрүүлхэ хэмжээнүүдые абаба. Энээнтэйл дашарамдуулан, «Конфуциин» шүүмжэлэл гаража ерэлэй. 1973 оной эсэс багаар энэ шууяаниинь нютаг нютагуудта дэмжэгдэнгүй, харин шэмээгүйгөөр буруушаагдахадань, Мао сэрэгэй 8 округой командалагшадые һэлгээд орхёо һэмнай даа. Энээнтэй хамта КПК-гай ЦК-гай генеральна секретарь байһан Дэн Сяо-пин КПК-гай ЦК-гай Политбюродо, сэрэгэй Соведтэ оруулагдаадхиба. КПК-гай Политбюрогой ба секретариадай гэшүүд байһан Тань Чжэнь-линь У Лань-фу, Ли Цзин-цюань, Ван-Цзя-сян болон бусадай гэм сагааруулагдажа, КПК-гай ЦК-да оруулагдаба.

Удаань добтолгынгоо шэглэл хайшан харуулааб гэхэдэ, Хитадай засагаархидай зүбшөөлөөр Италиин кинорежиссёр Антониони гэдэгэй буулгаһан «Хитад» гэжэ телефильм хараал шэрээлдэ оробо. Тагнуулшадые бэдэрхэ, Бетховенэй буржуазна сэдьхэл бодолые шүүмжэлхэ ,Дебюсси, Моцарт, Шопен гэгшэдэй «һалихай ябадалые» шүүмжэлхэ гэһэн олиггүй шууяан болобо даа. Һүүдэрнүүдтэй, эртэ урда сагай сэсэшүүлтэй хэгдэдэг дайн Хитадта үргэлжэлһөөр. Иимэ үймөөн шууяан хадаа тон шухала болоод байһан мүнөөдэрэй зорилгонуудһаа хүн зониие һамааруулна ха юм. Линь Бяода Конфуциие абаашажа нлаһаншье ушарынь эли даа. Сэхыень хэлэхэ болоо һаа, урагшагүйдэһэн энэ «уг залгагшадтай» орходоо өөрөө Мао һураггүй ехээр Конфуциин шугам баримталдаг хүн юм. Хэблэгдэһэн зохёолнууд соонь эдэнь эли тодоор харагдана.

Мүнөө КНР-тэ боложо байгаа кампаниин уг, зорилго юуб гэхэдэ, Хитадта Маогой хараа шугам батадхаха гэһэн юм гээ һэмди. Тиигээд лэ энэ шууяан соогуур Маогой зонхилхы албатад засагаа буляалдажа хёморолдоно. Зүгөөр, тамсэжэ байгшад али али талаһаа нэрээ сэхэ хэлэлсэнэгүй, юундэб гэхэдэ, хёморолдогшо хоёр талынь хүсэ шадал үшөө хүсэлдөөдүй юм ха. Бэе бэеэ хяа сохилдохо шиидхэхы хаһадаа бэлдэлгэ боложо байна гээшэ.

Конфуциин политическэ дүрэ шэнжэнь Чжоу Эньлайда дүтэрхы гээшэ аа гү гэжэ гадаадын ажаглагшад тэмдэглэдэг болонхой. Теэд Конфуцида эсэргүүгээр ябуулагдажа байгаа тэмсэл хадаа КНР-тэ ямар нэгэн дээдэ тушаалтанда зүрюулэгдэһэн бэшэ юм гэжэ эндэ тайлбарилагдана. Өөрөө Чжоу Энь-лайшье Конфуциие шүүмжэлэлгын шууяанда оролсонхой, нүлөөгөө үзүүлхэ хүсэлэнтэй ха.

Хитадай политическэ засаг түрэ, Мао Цзе-дунда һүгэдэн шүтэдэг болоһон ушар хадаа маоистнуудта хизааргүй засаг түрэ гартань үгэһэн байна. Энэ гуримаа бэхижүүлхын тулада бүхы хүсэнүүд зорюулагданхай, арад түмэниие гартаа бажуунхай гээшэ. Хэды тиигээшье һаань, Маогой хараа шугамда эсэргүү тэмсэл замханагүй. Наагуураа һайн шэнгеэр харуулхаяа хэды оролдоошье һаань, маоизм дотоодын хёмороондо эдигдэжэл байна.

Дэлхэйн революционно хүдэлөөнэй үмэнэ, түүхын үмэнэ бүхы харюусалгыень бэе дээрээ даажа абаһан КПСС марксистско-ленинскэ бусад партинуудтай хамта маоизмда эсэргүү хүндэ гэгшын олон жэлэй тэмсэлые бэе дээрээ абаа юм. Маоизмын сурталай, хараа шугамай буруу байһые марксизм-ленинизмтэй эбсэшэгүй байһые дэлхэйн олон түмэндэ ойлгуулжа үгэхэ гээшэ айхабтар шухала байһан, байнашье. Марксистско-ленинскэ бусад партинуудтай хамта КПСС энэ зорилго бэелүүлжэ байна. 1969 ондо болоһон коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай Московско зүблөөн энээниие эли тодоор харуулаа һэн.

Маоизм болбол социализмда харша, эбсэшэгүй шэглэл мүн. Маоизмда эсэргүүгээр тэмсэхэдээ, КПСС гансахан өөһэдынгөө хэрэг хамгаална бэшэ, харин Хитадай арад түмэнэй үмэнэ интернациональна уялгаяа дүүргэлсэнэ гээшэ. Маоизмшье, тэрэнэй тогтооһон сэрэгэй-захиргаанай засаг түрэ хэзээшье һалаха гэжэ КПСС болон бусад марксистко-ленинскэ партинууд тоолоно. Юундэб гэхэдэ, Хитадта хүдэлмэришэн анги олошоржо, таряашадта тэрэнэй нүлөөн ехэ боложо байна. КПК-да пролетариадай үзэл бодолтод ажал ябуулгаяа замхаанагүй. Олон түмэн таряашад нэгэ талаһаа, нүгөө талаһаа маогой гурим ёһо хоёрой хоорондо хёмороон улам хурсадана. Хитадтахи социально-экономическа, политическэ, үзэл сурталайнь хэрэгтэ дэлхэйн социалис нэгэдэлэй, дэлхэйн коммунис болон хүдэлмэрищэдэй хүдэлөөнэй зүгһөө ехэ нүлөөн үзүүлэгдэнэ. Социализмын, эб найрамдалай хүсэн доро дэлхэйдэхи байдал һайжаржа байна. Эдэ бүгэдэнэй нүлөөн доро Хитадтахи маогой гурим һалажа, энэ орон арюун замда орохонь дамжаггүй. Түүхын эрьесэ заатагүй иимэл болохо байха.

А. ТЫХЕШКИН,
Буряадай хүдөө ажахын институдай философиин кафедрын ахалагша багша.

ФУТБОЛ

БАРНАУЛАЙ „ДИНАМО“ ЭРХИМЛЭБЭ

СССР-эй «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ наададаг футболистнуудай дунда ээлжээтэ — арбан гурбадахи уулзалга үнгэргэгдэбэ. Энэ уулзалгын дүн хаража үзэхэдэ, айлшаар ошоhон табан командануудай футболистнууд шадамар бэрхээр наадажа, талмайн ээдтэй тэнсэжэ гараhан байна. Эдэнэр хэд бэ гэхэдэ, Томскын «Торпедо» командада Урда-Сахалинай футболистнууд айлшалхадаа, талмайн ээдтэй 1:1 тоотойгоор тэнсэбэ. Мүн Челябинскын «Локомотив» — Тюмениин «Нефтяник» — 1:1, Прокопьевскын «Шахтёр» — Хабаровскын СКА — 0:0, Улаан-Үдын «Сэлэнгэ» — Новосибирскын «Чкаловец» — 1:1, Благовещенскын «Амур» — Курганай «Зауралец» команданууд 0:0 тоотойгоор тэнсэжэ гарахадаа, талмайн ээдhээ нэжээд очконуудые абажа, өөhэд өөhэдынгөө командада бэшүүлбэ. Тиин мүрысөөнэй таблицада зургаан команда аб адлихан арбан хошоод очкотой боложо, эндэ сохижо оруулhан бүмбэгынгөө тоогоор зарим командань урдуурхи hуури эзэлбэ.

Өөрынгөө стадион дээрэ Барнаулай «Динамо» команда айлшаар ерэhэн Петровск-Камчатский хотын «Вулкан» командатай наадахадаа, эдэнэрээ 2:0 тоотойгоор шүүгээд, мүрысөөнэй таблицада түрүү hуури эзэлбэ. Мүн Красноярскын «Автомобилист» Владивостогой «Луч» командатай өөрынгөө стадион дээрэ наадажа, 2:1 тоотойгоор шүүгээ.

Үсэгэлдэр Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй хото городуудай стадионууд дээрэ ээлжээтэ уулзалганууд үнгэргэгдөө. Уншагшадай анхаралда мүнөөдэрэй байдалаар мүрысөөнэй таблица толилогдоно.

Команданууд	Наадаа	Шүүгээ	Тэнсээ	Шүүгдээ	Бүмбэгэ	Очко
«Динамо» Барнаул	12	8	4	0	22: 5	20
«Чкаловец» Н-Сиб.	13	9	2	2	22:10	20
«Амур» Благовещ.	12	6	4	2	17: 8	16
«Иртыш» Омск	13	6	3	4	15:14	15
«Зауралец» Курган	13	4	5	4	11:10	13
«Торпедо» Томск	12	5	3	4	10:14	13
«Луч» Владивосток	11	5	2	4	21:12	12
«Сэлэнгэ» Улаан-Үдэ	11	4	4	3	10:09	12
«Вулкан» П-Камчат.	11	5	2	4	9: 8	12
«Локомотив» Шэтэ	12	4	4	4	9: 8	12
СКА Хабаровск	11	4	4	3	17:17	12
«Автомобилист» Красн.	12	5	2	5	12:14	12
«Шахтёр» Прок.	12	2	5	5	8:13	9
«Сахалин» Ю-Сах.	11	2	4	5	8:12	8
«Авиатор» Эрхүү	11	3	2	6	13:20	8
«Нефтяник» Тюмень	12	2	3	7	11:21	7
«Уралец» Н. Тагил	11	1	4	6	8:13	6
«Локомотив» Челяб.	12	1	3	8	8:23	5

Хилын саанаhаа

·телефон · телеграф · радио

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ХЭРЭГЭЙ АША ТУhАДА

Советскэ Союзай ба Холбоото Штадуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хоорондо болоhон хөөрэлдөөнүүд дэлхэйн олониитын, хэблэлэй анхаралда байhаар. Совет-американ хөөрэлдөөнүүд СССР-эй, США-гай хоорондохи харилсаае hайжаруулгада, уласхоорондын байдал бүхы дээрэнь тогтонижоруулгада шухала удха шанартай байнэ гэжэ шэнжэлэлнүүд дотор тэмдэглэгдэнэ.

Элшэ хүсэнэй, барилгын, медицинын асуудалнуудаар хоёр ороной харилсаан тухай Москвада гар табигдаhан хэлсээнүүд тухай мэдээсэхэдээ, саашанхи хөөрэлдөөнүүдэй үедэ СССР, США эб найрамдал бэхижүүлхэ, бүхы хүнүүдэй аша туhада харилсаа холбоо тогтоохо талаар ехэ амжалта туйлаха гээд этигэн найдажа байhанаа шэнжэлэгшэд мэдүүлнэ.

ВАШИНГТОН. Советскэ Союзай, Холбоото Штадуудай хүтэлбэрилэгшэдэй гурбадахи уулзалга хани ёhоной, бүтэмжэтэй hайн оршон байдалда үнгэржэ байна гээд «Вашингтон пост» газетэ бэшэнэ. Уласхоорондын шахардуу байдал hулаpуулхые хоёр ороной хүтэлбэрилэгшэд хүсэнэ. Советскэ Союзай ба Холбоото Штадуудай хоорондын харилсаа холбоон тухай Москвада гар табигдаhан гурбан шэнэ хэлсээн урдахи хоёр уулзалгын үеэр баталагдан абтаhан хэлсээнүүдые саашадань хүгжөөн бэелүүлхэ хүсэлэнтэй байhые батална гээд газетэ бэшэнэ.

ВАРШАВА. Совет-американ харилсаан тухай Кремль соо гар табигдаhан гурбан шэнэ хэлсээн хоёр ороной хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалгануудай бүтэмжэтэй hайн, аша үрэ ехэтэй байhые элирхэйлэн гэршэлнэ гэжэ Польшын «Трибуна люду» газетэ мэдээсэнэ.

Совет-американ хөөрэлдөөнүүд хани ёhоной оршон байдалда үнгэрнэ гэжэ тэмдэглэхэ зуураа, энэ уулзалгын дүнгүүд бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангаха, уласхоорондын шахардуу байдал hулаpуулха хэрэгтэ ехэ туhа хүргэхэ гээд этигэн найдажа байhанаа газетэ мэдүүлнэ.

БЕРЛИН. Совет-американ уулзалгын түрүүшын үдэрнүүдтэ Советскэ Союзай ба США-гай хоорондын харилсаанда хабаатай олон асуудалнуудаар hанамжануудаа хэлсэhэн, гурбан шухала хэлсээндэ гар табиhан байна гээд «Нойес Дойчланд» газетэ тэмдэглэнэ. Эдэ хөөрэлдөөнүүд дэлхэйн бүхы арад түмэнэй аша туhада харюусаха байна гэжэ газетэ бэшэнэ.

УЛААН-БААТАР. hүүлэй үедэ үнгэргэгдэhэн совет-американ хөөрэлдөөнүүд, уулзалганууд уласхоорондын байдал hайжаруулха хэрэгтэ ехэ нүлөө үзүүлнэ гээд Монголой «Үнэн» газетэ бэшэнэ. Советскэ Союзай бэелүүлдэг ондо ондоо социальна байгуулалтатай гүрэнүүдэй амагалан гуримаар зэргэ оршохо политика шэнэ шэнэ илалтануудые түйлажа байна. СССР-эй, США-гай хоорондохи харилсаанай шэнэ алхам бүхэн бүхы хүн түрэлтэнэй гол шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ үнэтэй туhа хүргэнэ гээд «Үнэн» газетэ тэмдэглэнэ.

ПАРИЖ. США-тай харилсаа холбоогоо бэхижүүлхэдээ, СССР бусад оронуудай аша туhада хохидол ушаруулха гэнэ бэшэ гэжэ совет хүтэлбэрилэгшэд нэгэнтэ бэшэ мэдүүлээ hэн. Энэнь үнэхөөрөөшье тиимэ гэжэ «Юманите» газетэ бэшэнэ. Москвагай ба Вашингтоной хоорондохи харилсаанай hайжарха тума зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха, уласхоорондын харилсаа үргэдхэхэ асуудалнуудые шиидхэлгэдэ таарамжатай оршон байдал тохёолдоно гээд газетэ тэмдэглэнэ.

ЛОНДОН. Совет-американ гурбадахи уулзалга Советскэ Союзай болон Холбоото Штадуудай хоорондохи харилсаае хүгжөөлгэдэ шэнэ шата болобо гээд Лондоной «Таймс» газетэ мэдээсэнэ. Совет-американ гурбан шэнэ хэлсээндэ гар табилга энэ талаар ехэ үүргэ дүүргэнэ.

Совет-американ хөөрэлдөөнүүд нюуса бэшээр, хани ёhоной оршон байдалда үнгэрнэ. Энэнь хөөрэлдөөнүүдэй амжалтатай hайн байха байhыень элирхэйлнэ гэжэ «Морнинг стар» газетэ онсолон заана.

БОНН. Москвада боложо байhан хөөрэлдөөнүүд Зүүн ба Баруун оронуудай хоорондохи харилсаанда үшөөл тушаалдажа байhан хёмороо зүришэлдөөе усадхан зайсуулха замда шэнэ шата болоно гээд Германиин «Хандельсблат» газетэ бэшэнэ. Эдэ хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүдэй Европодохи аюулгүй байдалда, харилсаа холбоондо нүлөөлхэ, Түбэй Европодохи зэбсэг хэрэгсэлнүүдые ба зэбсэгтэ хүсэнүүдые хорооха тухай хөөрэлдөөнэй амжалтатай түгэсхэлдэ туhа хүргэхэ байhаниинь дамжаггүй.

ХЕЛЬСИНКИ. СССР-эй, США-гай хүтэлбэрилэгшэдэй хөөрэлдөөнүүд бүхы дэлхэй дээрэ шахардуу байдал hулаpуулха, эб найрамдал бэхижүүлхэ, аюулгүй байдал хангаха хэрэгтэ нүлөөлхэ гэжэ Финляндиин «Кансан уутисет» газетэ бэшэнэ. Кремль соо болоhон сайлалгын үедэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэhэн үгые шэнжэлхэдээ, СССР-эй ба США-гай хоорондо бата эб найрамдал хангаха гээшэ совет-американ харилсаа хүгжөөлгын гол зорилго болоно гэhэн үгэнүүдыень онсолон тэмдэглээ. Энэ асуудалые шиидхэлгэдэ хоёр ороной хүтэлбэрилэгшэд анхаралаа ехээр хандуулна.

СТОКГОЛЬМ. Советскэ Союзай, Холбоото Штадуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хоорондо болоhон хөөрэлдөөнүүдэй хойноhоо бүхы дэлхэйн арад түмэн анхаралтайгаар, этигэл найдабаритайгаар адаглана гэжэ Швециин «Норшенсфламман» газетэ бэшэнэ.

ДЕЛИ. Советскэ Союзай ба США-гай хоорондохи харилсаанай hайжаралгаhаа бүхы дэлхэй дээрэхи байдал амгалан тайбан болоно гэжэ Индиин «Линк» журнал мэдээсэнэ.

Энэ хөөрэлдөөн уласхоорондын шахардуу байдал hулаpуулха, ондо ондоо социальна байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан ёhоор зэргэ оршохон политикые хэлбэришэгүй бэелүүлхэ этигэл найдабаритай байhыень совет-американ түрүүшын уулзалгаhаа хойшо үнгэрhэн хоёр жэлэй дүй дүршэл элирхэйлэн гэршэлнэ гээд энэ журнал тэмдэглэнэ.

ДАККА. Совет-американ гурбадахи хөөрэлдөөнүүд уласхоорондын оршон байдалда туйлай ехэ удха шанартай байна гэжэ Бангладешэй «Бангла бани» газетэ мэдээсэнэ. Дэлхэйн хоёр ехэ гүрэнэй хоорондо баталагдаhан хэлсээнүүд, нэн түрүүн ядерна дай сараха тухай хэлсээн бүхы дэлхэй дээрэхи байдалые hайжаруулгада нүлөөлнэ гээд тус газетэ бэшэнэ.

ПАНАМА. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй США-гай Президент Р. Никсонтэй уулзалга бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ хүсэлэнтэй бүхы арадуудта шухала ушар хэрэг болоно гээд Панамын Арадай партиин генеральна секретарь Рубн Дадио Соуса мэдүүлээ.

Уласхоорндын шахардуу байдал hулаpуулхын тула Советскэ Союзай хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлдэг политика экономическа дарлалта мүлжэлтэhөө, гээгдэлhээ арадуудай сүлөөрэлгэдэ туhа хүргэхэ байна гэжэ Панамын коммунистнууд, манай ороной олониитэ тоолоно гээд тэрэ хэлэбэ. КПСС-эй, Л. И. Брежнев түрүүтэй тэрэнэй ленинскэ Центральна Комитедэй бэелүүлдэг уласхоорондын сэсэ мэргэн политикые бидэ дэмжэнэбди.

(ТАСС).

СОФИ

СЕССИ ХҮДЭЛМЭРЕЭ ДҮҮРГЭБЭ

ТАСС

ЮНЕСКО-гой Гүйсэдхэхэ Соведэй 94-дэхи сессиин түгэсхэлэй заседани Варна шадархи «Алтан элhэнүүд» гэжэ курортно хотодо хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Түүхэтэ районуудые ба соёлой хүшөөнүүдые хамгаалгада хабаатай асуудалнууд сесси дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ.

НРБ-гэй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Т. Живковэй заседанида хабаадагшадта хандан, амаршалгын үгэ хэлэхэдэнь, сугларагшад халуунаар угтаа.

ЮНЕСКО-гой генеральна 18-дахи конференциин зүблэхэ зүйлдэ зууршалганууд түгэсхэлэй заседани дээрэ абтаhан байна.

ГАВАНА

Кубын журналистнуудай съезд

ТАСС

Социализм байгуулгын мүнөөнэй шатада эдэнэй үмэнэ Кубын Коммунис. партиин табиhан зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэ Кубын хэблэлэй олон тоото дайшалхы отряд эдэбхитэйгээр хабаадана гэжэ Кубын Журналистнуудай холбооной президент Эрнесто Вера мэдүүлээ. Кубын Журналистнуудай холбооной III съезд дээрэ тэрэ тоосоото элидхэл хэбэ.

Кубын Журналистнуудай холбооной II съездhээ хойшо бидэ ехэ амжалтануудые туйлаhан байнабди гэжэ Э. Вера мэдүүлээ.

Капиталис номнолтой, үзэл сурталтай эрид шууд тэмсэхэ шухала гэжэ Эрнесто Вера тэмдэглэhэн байна.

РИМ

Италиин парламентда

ТАСС

Правительствын бэелүүлдэг экономическа политикые Италиин депутадуудай палатада зүбшэн хэлсэжэ дүүрэбэ.

Үгэ буляалдаата хөөрэлдөөнүүдэй түгэсхэлдэ Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ М. Румора этигэл найдабари тухай асуудал табиhан байна.

Правительствын бэелүүлдэг политикые hайшааhан тогтоолые правительственна олонхиин партинуудай түлөөлэгшэдэй 326-ниинь hайшааhан, 225 депутат буруушааhан байха юм.

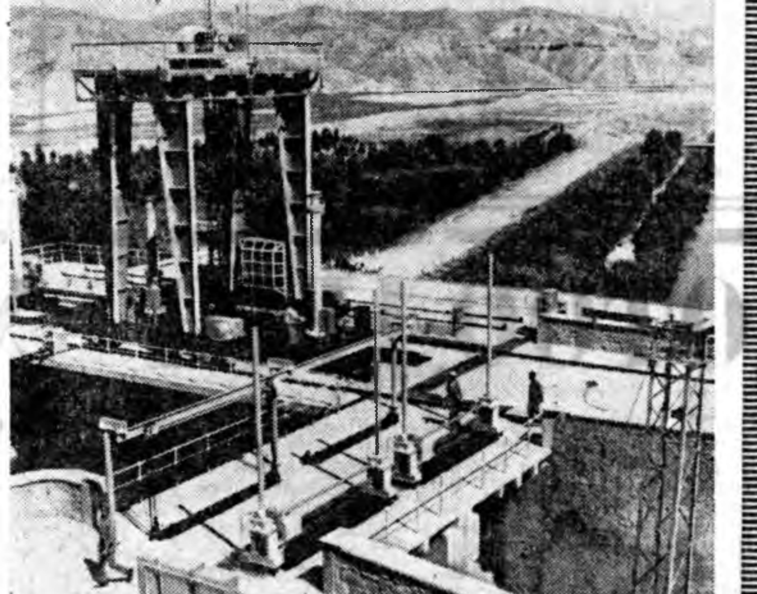

АФГАНИСТАНДА Джелалабадска уhалууриин системэ Советскэ Союзай туhаламжаар баригдаа. Совет мэргэжэлтэдэй ба афганска хүдэлмэришэдэй эрэлхэг зоригто ажалаар дүрбэhөө жааха үлүүтэй жэлэй туршада бүхэли булаг орёо түхеэрэлгэнүүд: хаалта, уhа суглуулдаг хоёр түхеэрэлгэ болон гидроэлектростанциhаа, уhи хубаарилан табиха hубагуудтай 70 километртэ hунаhан магистральна каналhаа бүридэhэн түрүү зэргын үзел ашаглалгада тушаагдаhан байна.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Джелалабадай уhалууриин системын түрүү зэргын түхеэрэлгэ; зоной нюур шарай баяраар дүүрэнги — урдань сүл губи байhан газарта тарялан ногоороо.

ТАСС-ай фотохронико.

Уласхоорондын шэнжэлэл

Түүхэтэ уулзалга

«Бүхы хүн түрэлтэн Москва тээшэ дахяад анхаралаа хандуулна» гээд Болгариин «Работническо дело» гэжэ газетэ бэшэнэ. Үнэндөөшье США-гай президент Р. Никсонэй Советскэ Союзда ерэлгэ, совет-американ дээдэ тушаалтадай гурбадахи хэлсээнэй эхилэлгэ бүхы дэлхэй дээрэ гадаадын политическэ гол hонин боложо үгөө, СССР США хоёрой хоорондохи харилсаа саашадань хүгжөөлгэдэ, уласхоорондын бүхы оршон байдал заhаруулан hайжаруулгада hайнаар нүлөөлхэ түүхэтэ ушар болоно гэжэ тоологдоно.

Хэлсээе иимээр сэгнэхэ үндэhэ баримта хүсэд бии.

США-гай президент Р. Никсонтэй КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй түрүүн уулзаhанhаа хойшо оройдоол хоёр үлүүтэй жэл үнгэрөө. Тус уулзалга совет американ харилсаа заhаруулха, амгалан ёhоной харилсаа холбоо хүгжөөхэ талаар шухала эрьелтэнүүдэй эхин боложо үгэhэн байха юм. Дэлхэйн хоёр хүсэн түгэлдэр оронуудай энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха зам ракетно-ядерна буу зэбсэгэй бии болоhон манай үе сагта гансахан лэ зүб зам болоно гэжэ үнгэрhэн энэ богонихон саг үнэмшэстэйгөөр гэршэлэн харуулаа.

Эб найрамдалай, харилсаа холбооной аша туhада таарууган уласхоорондын харилсаа үндэhөөрнь хубилган шэнэдхэлгэ эхилээ. СССР-эй ба США-гай хүтэлбэрилэгшэд ядерна дай зайсуулха тухай хэлсээндэ гар табяа, стратегическа буу зэбсэг хизаарлаха зорилгоор түрүүшын тодорхой алхамууд хэгдээ. Политическэ, ажахын ба соёлой ажал ябуулгын талаар совет-американ элдэб харилсаа холбоон али алиндаа хэзээ хэзээнэйхиhээ туhатайгаар байгуулагдана. Советскэ Союзай ба Холбоото Штадуудай хоорондохи hайн харилсаанай материальна үндэhэ hуури горитойгоор бэхижээ: совет-американ жэл бүриин худалдаа наймаан энэ үе соо долоо үлүүтэй дахин нэмэжэ, hүүлшын жэлдэ нэгэ хахад миллиард долларой болоhон байна.

«Хүйтэн дайнай» үеын онол арганууд ба абари заншалнуудта тэхэрин орохые хүсэгшэдэй эсэргүүсэлтэ хэбэшье, эб найрамдал саашадань бэхижүүлхэ, уласхоорондын шахардуу шангa байдалые тогтоон тороонгүйгөөр hулаpуулха зорилгоор хүсэлэл оролдолгые үргэлжэлүүлхэ тухай мүнөө хэлэгдэнэ.

СССР—США хоёрой хоорондо бата бэхи эб найрамдал хангаха гээшэ совет-американ харилсаа хүгжөөхэ гол зорилго болоно гээд США-гай президентые хүндэлжэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ба СССР-эй правительствын Кремль соо эмхидхэhэн обед дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Л. И. Брежнев онсолон тэмдэглэhэн байна. «Манай хэлсээнүүдэй таарамжатай hайнаар үнгэрхэ байhан тухай сэхэ хэлэхээр гэжэ би hананаб. Москва ба Вашингтондохи манай урда тээхи уулзалганууд шэнги энэ уулзалгамнай үрэ ехэтэй байха гэжэ өөhэдынгөө найдажа байhые элирхэйлэн мэдүүлнэб» гээд КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь хэлээ.

«Мүнөө туйлагдаад байhан амжалтанууд энэ гурбадахи уулзалгымнай урагшатай байха hайн найдабари боложо үгэнэ» гээд харюугай үгэ хэлэхэдээ, президент Никсон мэдүүлhэн байна.

Совет-американ дээдэ тушаалтадай хэлсээнүүдэй гурбадахи шатань эхилбэ. Советскэ Союзай ба Холбоото Штадуудай хоорондохи харилсаа саашадань hайжаруулха ба хүгжөөхэ, тэдэнние эб найрамдалай саг үргэлжын нүхэсэл болгохо замдахи шухала шата эдэ хэлсээнүүдэй болохо байhаниинь сохомтой.

Португали: hэримжэеэ дээшэлүүлхэ уряа

Португалида апрелиин 25-да фашис засагай унагаагдаhанhаа хойшо ороной ажабайдал шэнэ замаар хүгжэнэ. Энэ үе соо бэелүүлэгдэhэн олон шухалын шухала түрүү шэнэдхэлгэнүүдые Португалиин арад үнэн зүрхэнhөө, халуунаар hайшаана. Орон дотор демократическа гол эрхэ сүлөө hэргээгдээ, ажалшадай экономическа байдал hайжаруулха хэдэ хэдэн хэмжээнүүд абтаа. Колониальна дайн байлдаа болюулха замаар шухала алхамууд хэгдэнэ: Гвинея-Бисау болон Мозамбигай национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүдэй түлөөлэгшэдтэй хэлсээнүүд эхилээ. Гадаадын политикын талаар ехэ хубилалтанууд болоо: Советскэ Союзтай, бусад хэдэн социалис оронуудтай дипломатическа харилсаан тогтоогдоо.

Гэбэшье эдэ хубилалтанууд Португалида заримашуулые баясуулнагүй. Португалиин коммунистнуудай хүтэлбэрилэгшэ Алваро Куньял Порту городой ажалшадай ехэ митинг дээрэ hаяхан үгэ хэлэхэдээ, hэримжэеэ дээшэлүүлхыень арадые уряалаа. «Демократи тээшэ замаар ороной хүгжэлгэдэ гол аюул баруун талаhаамнай тохёолдоно. Энэ хадаа хамагай түрүүндэ томо капитал болоно. «Монополинууд ороной экономикын эзэд зандаа мүнөөдөө үлэнхэй. Тэрээнhээ уламжалан, манай политическэ ба социальна ажабайдалда бэрхэшээл тохёолдожо болохо» гээд А. Куньял онсолон тэмдэглээ. Демократическа шэнэдхэлгэнүүдэй замhаа оронние хадуурруулхые hэдэдэг Португалиин хархис этэгээдүүд угаа олон арга хэрэглэнэ. Унагаагдаhан фашис шангa засагай тала баригшад Лиссабондо, Портуда, бусад зарим городуудта элитээр харатэ ябуулгануудые хэжэ ороhон байха юм. Хархис хүсэнүүд Португалиин экономическа байдалда түбэг татахын тулада забастовконуудые хэхые тухирна. Олониитэ арадай дурыень гутаахые эрмэлзэн, эзэд баяшуул хүдэлмэришэдые ажалhаань гаргана. Зарим банкнууд капиталаа хилын саана гаргаха hэдэлгэ хэнэ, жэжэ ба дундуур предприятинуудта урьhаламжа үгэхэеэ болёо.

Эдэ мэхэ гохонуудай удхань ПКП-гэй ЦК-гай hаяхан толилhон мэдүүлгэ соо элишэлэгдэнхэй: саг зуурын правительствада эсэргүү ябуулга хэхыень олониитэ хүн зониие тухирхын тулада хархис хүсэнүүд экономикодо бэрхэшээл тохёолдуулхые эрмэлзэнэ; революцида харша урбалта хэхын тулада этигэл найдабаригүй, эмхи гуримгүй оршон байдал бии болгохые эрмэлзэнэ.

Ондоогоор хэлэхэдэ, Португалиин хархис хүсэнүүд Чилидэ хэгдэhэндэл адляар ябуулга хэхые хүсэнэ бшуу. Эгээл иимэhээ Португалиин демократдууд hэримжэеэ дээшэлүүлхыень арадые уряална. Фашис этэгээдүүдэй hанаашалгануудые шууд сэхээр элишэлнэ.

Африкын газар дээрэ анха түрүүн болоhон хуралдаан

VI Панафрикан конгресс-афро-негретян арадуудай үргэн ехэ хуралдаан үнгэрэгшэ неделидэ Танзаниин ниислэлдэ хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Африка ба Америкын олон оронhоо делегадууд Дар-эс-Саламда сугларaa.

Танзаниин президент Ньерере хуралдаае нээхэдээ иигэжэ онсолон тэмдэглээ. Панафрикан хүдэлөөнэй түүхэдэ анха түрүүн Африкын газар дээрэ конгресс боложо байна. Энэ хадаа hүүлшын арбан жэлэй турша соо Африкын угаа ехэ амжалта туйлаhые харуулна. Панафрикан хүдэлөөн мүнөөнэй зуун жэлэй эхеэр бии боложо, үндэhэ яhанай илгаа гаргалгада буруушаалга мэдүүлдэг байгаа. Зүгөөр тэрэнэй түрүүшын дүрбэн конгресстэ гол түлэб Америкын негритян хүн зон хабаададаг байгаа. Имагтал 1945 ондо Манчестертэ V конгрессэй болоходо эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэжэ байhан Африка үргэнөөр түлөөлэгдэhэн байгаа.

Панафрикан VI конгрессэй хүдэлмэридэ Танзаниин президент Ньерере эдэбхитэйгээр хабаадаа. Политическэ ба экономическа бэеэ даанхай байдалтай үнэхөөрөөл болохые, үндэhэ яhанай илгаа гаргалгые усадхахые африкан арадууд шууд сэхээр эрмэлзэнэ гээд өөрынгөө үгэ соо тэрэ онсолон тэмдэглэнэ. Өөhэдынгөө эрхые ба нэрэ хүндые мэдэрүүлхын түлөө африкан арадуудай хэдэг тэмсэл хүниие сүлөөлхын түлөө бүхы дэлхэй дээрэ хэгдэдэг тэмсэлэй хубинуудай нэгэн хододоо байhан юм гээд тэрэ хэлээ. Энэ ниитэ тэмсэлhээ, политическэ, социальна ба үндэhэ яhатанай талаар тэгшэ бэшэ эрхэтэй байлгые усадхахын түлөө тэмсэдэг дэлхэй дээрэхи хүсэнүүдhээ холодохогүйень африкынхидые тэрэ уряалаа.

Ньерере гэгшын элидхэлhээ гадна, Гвинейн президент Секу Туре гэгшын конгрессто эльгээhэн бэшэг гол шухала документнүүдэй нэгэ бололсоно. Колониализмын, шэнэ түхэлэй колониализмын, расизмын үндэhэ hуурие усадхахын, түбиин арадуудай нэгэдэлые улам бэхижүүлхын тулада шухала хэмжээнүүдые абахыень панафрикан хүдэлөөе тэрэ уряалаа.

Кубын делегациин тарааhан документ конгрессэй делегадуудай дунда ехээр hонирхогдоhон байна. Панафрикан хүдэлөөнэй мүнөө үедэ дүүргэхэ зорилгонуудые үндэhэлэн баримталха зуураа, Кубын делегаци хадаа африкан арадуудай сүлөөрэлгын тэмсэлэй дэбжэлтэ, Советскэ Союзай толгойлдог социалис оронуудай хүсэ шадалай ургалтатай холбоотой, мүн эдэ хүсэнүүдэй нэгэдэмэл ябуулга хэхэнь шухала гэжэ тус документ соогоо онсолон тэмдэглээ.

Хүгжэжэ эхилhэн оронуудай политическэ хатуужалай ургажа байhые, бүхы түхэл янзын мүлжэлгэ ба дарлалтые эсэслэн усадхахые бүхы түрүү хүн түрэлтэнтэй хамта тэдэнэй эрмэлзэжэ байhыень Дар-эс-Саламдахи конгресс үшөө дахин харуулба.

Э. БАСКАКОВ,
В. ГОНЧАРОВ,
Г. СКОБЕЛЕВ.
ТАСС.

УНШАГТЫ, hонирхохол байхат

ЧАНГААР НААДАХА ДУРАТАЙШУУЛ

ЧАНГ хадаа Зүүн зүгэй арадуудай эртэ урдын хүгжэмэй инструмент болоно. Энэ инструмент дээрэ гансал эрэшүүл наададаг hэн. Тиин мүнөө 12 эхэнэр энэ хүгжэмэй инструмент дээрэ наададаг болонхой. Эхэнэр чангистнуудай ансамблиин түрүүшын концерт Ташкентын гүрэнэй консерватори соо болобо. Уран hайханай шэнэ коллективтэ ороhон хүнүүд — консерватори дүүргэгшэд, эндэ hуража байhан басагад арадай дуунуудые, Чайковскиин ба Моцартын зохёолнуудые гүйсэдхэhэн байгаа.

Эртэ урдын үльгэрэй ёhоор, домог суута Зухра Чанг дээрэ түрүүлэн наадаhан ургай. Тиигээшье hаань, шажан мүргэлэй ёhо гуримууд Зухрахаа хүсэтэй байгаа. Хүн зоной дунда энэ хүгжэмэй инструмент дээрэ эхэнэрнүүдэй наадахыень шажан хоридог.

Эрэшүүлэй наадажа эхилхэдэнь, энэ утаhата инструмент эхэнэрнүүдэй хүшэ хүрэхөөр бэшэ болгогдошоhон байна. Тиин мүнөө тэрэние шэнэдхэн заhаха ушар гараа. Иигэжэ эхэнэр чангистнуудай түрүүшын ансамбль мүндэлбэ. Консерваториин доцент А. Адылов эдэние хүтэлбэрилнэ. Чанг дээрэ наадагдаха олон зохёолнуудые тэрэ бэшэнхэй. Ф. Шукурова ансамблиин солистка болоо.

ОЙ МОДО САХИН ХАМГААЛАГШАД

МОЛДАВИИН Лозовско лесничествэдэ дуб, граб, вяз модонуудhаа hэнжэн ургажа байhан алтан шаргал үнгэтэй тыквэнүүдые хаража болоно. Энэнэй эдеэзээр амтархан хооллодог хүхэ буханууд, шаархайнууд, лазоревкэ гэжэ шубууд hүүлэй үедэ энээгүүр улам олошороо. Орнитологууд эдэ жэгүүртэ шубуудта тааруу зохидхон гэрхэнүүдые бүтээгээ.

Ушарынь юуб гэбэл, дуб модоной набшаhа эдижэ, туйлай ехэ аюул тохёолдуулха хорото шумуулнууд олошорхонь ха гэжэ хүлеэгдээ hэн. Тиин эдэ шубуудые иишэ ерүүлхын тула тыквээр мэхэлэн дуудахые шиидэhэн байгаа.

Молдавиин ССР-эй Наукануудай академиин зоологиин институтын эрдэмтэдэй табиhан түсэбэй ёhоор, хорхой шумуулнуудые угы хэдэг шубуудые байрлуулха хэрэг шиидхэгдэнэ.

— Ой модые хорхой шумуулhаа хамгаалхын тула шубуудые хэрэглэнэбди, — гэжэ геологиин эрдэмэй доктор И. М. Ганя хөөрэнэ. — Энэ арга химическэ хорото зүйлнүүдhээ үлүү hайн, байгаалида аюул түбэгүй юм. Санитарнуудай үүргые шубууд hайнаар дүүргэдэг. Нэгэ гектар талмай дээрэ ургаhан мододые 4—5 паар шубуун амжалтатай hайнаар сахин хамгаалдаг.

ГАНСАЛ МОРИД...

ЭЛИТЭ МЭДЭЭЖЭ зураашадай зурагууд, портредууд, эстампнууд, алдар суута гараhан каслинска шудхалаануд, шаажан, шэл, бронзо, мүнгэн, үнгэржэ эрэхэдээ, алтан зүйлнүүдшье стенднүүд дээрэ табигданхай. Эдэ бүгэдэ гансал темэдэ зорюулагданхай: «Би» моридто дуратайб». Алталмал бишыхан моринhоо эхилээд, модоор урлан бүтээгдэhэн 2 метр үндэртэй, дэлхээ натарууhан морин хүргэ 300 гаран экспонат эндэ табигдаhан байна.

Мори үсхэбэрилхэ талаар бүхэсоюзна эрдэм-шэнжэлэлгын институтын үйлэдбэри иимэ бусын нэгэдэб. Адуу моридые hайн мэдэдэг, эхэтэ хүндэлдэг хүнүүд эндэ зүйлнүүдые табиhан байха юм. Почтын маркануудай, конвертнүүдэй, значогуудай түлэлэмжэгар пирант А. Чубанидзе моридай урилалгын тухай хөөрэнэ. Ахалагша эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ Р. Бутаева «Адуу морид искусствын зохёолнуудта» гэhэн маркануудые суглуулhан байна.

Номууд хадаа эгээн лэ онсо hонин суглуулбари болоно. Хэдэн зуугаад ном эндэ бии. Л. Толстойн ба А. Купринай, С. Есенинэй ба В. Маяковскиин, А. Чеховэй ба Н. Островскиин зохёолнууд бии юм.

ТҮЛИГДЭДЭГГҮЙ БАНИ

КОТЕЛЬНЭГҮЙ бани Памиртахи үндэр хабшал уулын кишлагта баригдаа. Халуун уhа, дулаа, уурал энэ бани эндэхи аршаан булагhаа абадаг юм. Таджигай ССР-эй Ишкашим шадар газар дороhоо сорьёлон гараhан уhан домто минеральна элдэб дабhатай. Эдэнэй ашаар хэрхэ, полиартрит ба үе мүсын бусад элдэб үбшэнгүүд эмнэгдэдэг байна.

Памир халуун аршаан булагуудаар угаа элбэг. Тэндэ колхозууд элүүржүүлгын газарнуудые, теплицэнүүдые банинуудые барина.

(ТАСС).

Редакторай орлогшо
М. Н. НИМАЕВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда: «hургуулинууд сентябриин 1-дэ бэлдэнэ» — түрүү бэшэг. ТАСС-ай hүүлшын мэдээсэлнүүд. «Амжалта хүсэнэбди, ажалай семестр» — Т. Волынцевагай статья.

Хоёрдохи хуудаhанда: «Хүдөөгэй суглаан нигэжэл шиидхээ» — Н. Толстихинай статья. Заводой уран гарта модельщигүүд тухай В. Николаевай корреспонденци. «Эб найрамдал тухай декредhээ эб найрамдалай программа хүрэтэр — Н. Мараевай статья (түгэсхэлынь 3-дахи хуудаhанда).

Гурбадахи хуудаhанда: «Зам заагшагүйгөөр хэрэг бүтэхэгүй» — Г. Елисеевагай статья. «Ойрын ерээдүй сагай медицинэ» — Г. Соловьёвой статья.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: Уласхоорндын шэнжэлэл. Хилын саанаhаа. Нютаг нютагай hонин.

Сэнхир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 19.00 — Дамжуулгын программа. 19.05 — «ЧНЧ» — «Бидэнэр юу уншахабибди» гэhэн үхибүүдтэ зорюулагдаhан дамжуулга хэгдэхэ. 19.30 — Телевизионно hонин. 19.50 — «Хүбүүднай үргэлжэлүүлнэ». — телевизионно фильм. 20.20 — «Уран hайханай бүлгэм» тухай телевизионно суглуулбари. 21.00 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). 21.20 — Соносхолнууд. 21.25 — «Вызывает 425-й» — телевизионно уран hайханай фильм.

Сагай уларил

Мүнөөдэр бүрхэгшэг байха. Урда аймагуудаар бороо орохо, бэшэ нютагуудаар зарим газарнуудта бороотой байха, аадарлаха. Секундын 7—12 метр хүсэтэйгөөр баруун-хойноhоо hалхилха. 20—25 градус дулаан байха.

СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай, «Буряад үнэн» газетын редакциин коллективүүд научна хүдэлмэрилэгшэ Б. Д. Даксановагай эсэгэ

Дашисамбу Улзытуевич ДАКСАНОВАЙ

наhа бараhан ушарhаа гэр бүлынхидтэнь гүнзэгы шаналалаа мэдүүлнэ.

Хүдөөлүүлгэ «Победа» проспектын 15-дахи гэрэй 11-дэхи квартираhаа июлиин 3-най 14 часhаа.

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секретариат — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приемная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

 Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-00511. Заказ № 00444